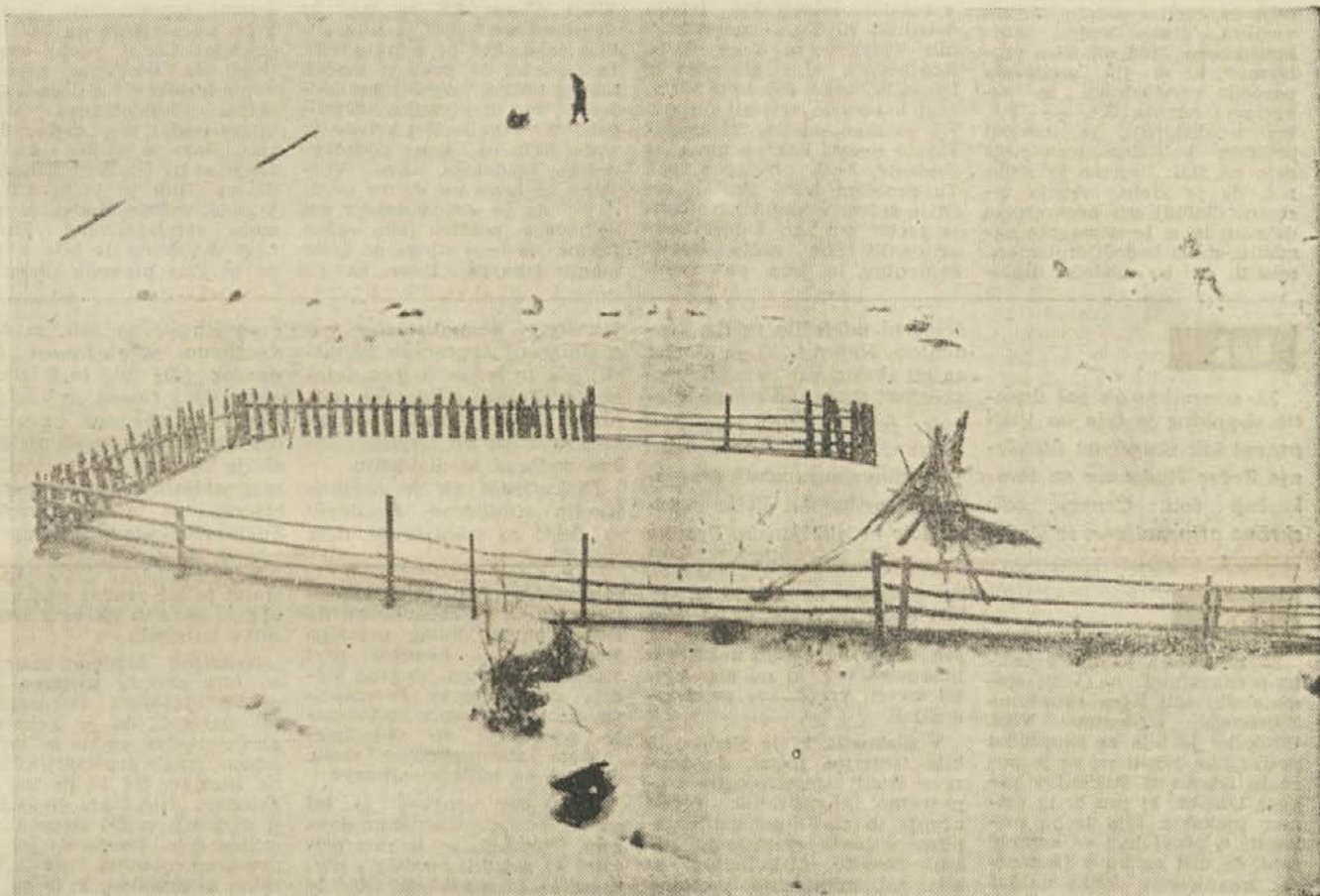

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

»KATEDRO« mariborskih študentov izdaja Zveza študentov Jugoslavije Odbor mariborskih visokošolskih zavodov • Urejuje uredniški odbor, glavni in odgovorni urednik je Vlado Golob • Katedra izhaja vsako drugo sredo. • Naslov uredništva je: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 • Tekoči račun: 604-13-3-501 (za Katedro). • Tiska Cso-pisno podjetje »Mariborski tisk« • Rokopisov ne vračamo. • Cena: 30 din

MARIBOR
5. DECEMBRA 1962
ŠTEVILKA 5
LETNIK III.

Razprave, ki smo jih slišali na skupščinah združenj ZŠ na šolah, so znova nakazale oziroma pogrele nekaj temeljnih vprašanj, na katera bomo morali dati odgovore na predstoječi letni skupščini Zveze študentov mariborskih višjih šol. Še preden pa pogledamo, kateri so ti temeljni problemi, še nekaj splošnih ugotovitev o skupščinah na šolah.

Tehnično so bile v glavnem pripravljene dobro, manjše napake pri organizaciji oziroma dnevnem redu (nekje sploh niso ugotavljali sklepčnosti, drugje niso podali razrešnice staremu odboru, pomanjkljivo voljeni razni delovni organi skupščine ipd.) pa niso bistveno vplivali na potek skupščine.

Razprave so bile skoraj povsod revne, manjkalo pa je tistega, čemur pravimo tehtnost oziroma pripravljenost. Bistveno drugače namreč izzvani pripravljena, z vsemi objektivnimi dejstvi podkrepjena razprava, od nepripravljene diskusije, ki se mnogokrat sprevrže v besedičenje, ki seveda ne najde pri prisotnih odmeva. Tako padajo mnogokrat koristni predlogi v pozabo in se dalje več ne obravnavajo. Druga stvar, ki pri tem trpita, pa sta ugled in veljava redkih študentov — aktivistov, ki so mnogokrat odpravljeni z besedami, češ, kaj pa spet frazira!

Na skupščinah združenj ZŠ se je postavilo kot temeljno vprašanje splošne razgledanosti študentov, ki zaradi študijske obremenjenosti vidno stagnira. Zanimive so tudi številke, ki govorijo o številu študentov, ki aktivno delajo v študentski organizaciji. Na vseh šolah je to delo

»obviselo« na plečih posameznikov, ki se morajo žrtvovati, izgubljajo pa pri tem mnogo pri študiju.

Premala zainteresiranost študentov za delo svoje organizacije ima posledice tudi pri reševanju študijskih problemov, ki sodijo v pristojnost svetov letnikov. Za slednje velja ugotovitev, da niso nikjer zaživel.

Pereče je tudi socialno stanje nekaterih študentov. S tem se ukvarjajo socialno-ekonomske komisije na posameznih šolah, s subvencioniranjem pa jih podpira socialno ekonomska komisija pri odboru ZŠ MVZ oziroma združenje iz svojih fondov. Mnogo prostora v razpravah pa so dobila in verjetno še bodo vprašanja okoli prehrane, stanovanj in prostora za kulturno oziroma organizirano rekreacijo.

Politika štipendiranja, ki se kljub nekaterim priporočilom in sklepom ni bistveno spremenila (primeri, ko dobijo štipendije sinovi in hčere premožnejših staršev, tistih z »zvezami« so kaj pogosti!), je bila na skupščinah predmet vsesplošne kritike. Stanje študijske literature je na nekaterih mariborskih visokošolskih zavodih kljub temu, da se je že veliko storilo, kritično. Tako stanje ima v mnogih primerih korenine v tem, da predavatelji nočejo izdajati površno in na hitro pripravljenih skript, ker se bojijo kritike, ki mnogokrat ne upošteva objektivna dejstva. Skupščina ZŠ bo morala na mnoga izmed naštetih vprašanj in mnoga, ki so bila sprožena na skupščinah združenj po šolah odgovoriti, zato bi jih bilo treba podrobneje proučiti in nastopati pripravljenost, kajti le tako lahko pričakujemo pozitivne rezultate.

Skupščine

PA

Studentje Pedagoške akademije so imeli v soboto, 24. novembra, drugo redno letno konferenco. Med množico problemov, ki so jih vsebovala poročila predsednika in sekretarja odbora ZS na PA, kot v diskusiji, je izstopal problem politično-ideološkega dela na šoli. Dejstvo je namreč, da je idejna vzgoja bistveni činitelj pri prosvetnem delavcu in si je nemogoče zamisliti, da si bodoči diplomant misli, da so bodoči diplo-

mant PA ob vstopu v poklic bili premalo idejno utrjeni.

Dosedaj je ideološko-politično delo v glavnem potekalo v obliki mladinskih tribun, debatnih krožkov, marsikaterih krožkov in tako dalje. Konferenca se v glavnem ni izjasnila, kako naj se ta aktivnost v bodoče vrši ali po starih oblikah, ali pa bi morda kazalo uvesti kakšno novo, za študente bolj privlačno pot. Ta problem bodo skušali rešiti z delom v komisijah. Najti je treba pot, po kateri bodo pritegnili čim večje število študentov, le tem pa rudi-

sodobne in zanimive probleme. Ne moremo pa obravnavati tega problema popolnoma objektivno, če ne omenimo vloge članov ZK na PA. Zena samj konferenci je bilo sli-bilo tako, kot bi moralo biti. In vendar bi prav ti morali nuditi največ pomoči pri širjenju in utrjevanju idejno-politične vzgoje. Del krivde za slabo delo na tem področju nosijo študentje sami. Verjetno se prav vsi dobro zavedajo, da je idejna vzgoja pri njihovem poklicu tako važen faktor, da brez njega ne bodo mogli izhajati. Prav tu pa

opazimo, da manjka samoiniciative, da so slušatelji pasivni in se zanašajo na druge.

Drug problem, ki ga ne smemo zapostavljati, je družbeno upravljanje na šoli. Dva predstavnika v svetu akademije sta vsekakor premalo. Sveti letnikov, najosnovnejša oblika študentskega samoupravljanja, niso vedno delovali. Zato je nujno, da začnejo sveti letnikov čimprej z delom. Tudi tu je opaziti, da je bila večina študentov premalo zainteresirana. Značilnost skupščine je bila v tem, da je bilo premalo diskutant-

ov (vsega trije!). Direktor PA prof. Vladimir Bračič je diskutiral o organizaciji študija na PA. Na šoli je namreč 143 rednih in 809 izrednih slušateljev. Vsi redni slušatelji so člani Zveze študentov in naloga bodočega odbora bo, da včlanj tudi izredne. Šola nujno potrebuje sodobne učne pripomočke za bolj nazoren in smotrni pouk. Dosedaj niso imeli skoraj ničesar. Za v bodoče je namenjenih 2.800.000 dinarjev za ureditev fizikalne zbirke, 1.400.000 dinarjev za knjižnico itd.

Darko Pašek

VPS

23. novembra ob pol devetih dopoldne je bila na Višji pravni šoli skupščina združenja Zveze študentov na tamkajšnji šoli. Čeprav zelo skrbno pripravljene, se skup-

ščine ni udeležilo veliko študentov. Referat, ki je skušal zajeti skoraj vse važnejše dejavnosti študentske organizacije, je bil kljub manjšim pomanjkljivostim (nevšečnost pri primerjanju učnih programov mariborske Višje pravne šole in ljubljanske Pravne

fakultete, neanalitičnost pri aktivizaciji študentov in misli, »da je srž in bistvo delovanja Zveze študentov odprava neopravičenih izostankov in osipa pri izpitih«) dobra podlaga za diskusijo.

Diskutiralo pa je majhno število študentov. Poudarili so željo za izboljšanje dela

organizacije na šoli, za širšo družbeno razgledanost študentov (saj jih tudi stroka sama sili k temu), za uveljavljanje družbenega upravljanja na šoli. Vprašali so tudi, ali je vodstvo ZS na šoli kaj razpravljalo o množičnosti in interesu za udejstvovanje v Zvezi študentov. Zanimiv je

podatek, da starejši študentje bolje izpolnjujejo svoje študijske obveznosti (vendar je to iz več subjektivnih vzrokov dokaj razumljivo — op. p.).

Skupščino je pozdravil tudi predstavnik Zveze študentov ljubljanske pravne fakultete. i. t.

VSS

23. novembra je bila v veliki predavalnici na Višji stomatološki šoli letna skupščina Združenja študentov VSS. Udeležba je bila za skupščino premajhna, zlasti pa se je poznala odsotnost študentov prvega letnika, ki jim bi ta primer vsekakor bilo treba prikazati v pravi luči — namreč zato, da nisl agilen v študentski organizaciji, lahko najdeš več opravičil, zato pa, da se ne udeležiš letne skupščine, ni nobeno opravičilo dovolj prepričljivo. Prvi sneg, ki je zapadel tega dne, gotovo ne bi smel biti ovira pri opravljanju osnovne študentske dolžnosti.

Iz poročila predsednika, ki pa je bilo preskopo in premalo konkretno, da bi dalo do-

bro podlago za diskusijo, je bilo takoj razvidno, da je delo študentske organizacije na šoli ležalo na plečih nekaterih posameznikov, ki pa niso mogli izvesti vsega, kar so si zamisljali.

V diskusiji, ki je sledila, je bila temeljna misel, da zahteva študij stomatologije stoprocentno angažiranje, redno učenje in zlasti polaganje izpitov v prvih razpisanih rokih. Število diskutantov je bilo, žal, minimalno, verjetno ker se je skupščina zavlekla, še bolj pa zato, ker se študentje očitno niso znašli v situaciji, ko bi lahko sproščeno povedali, kaj jih teži. Eden izmed diskutantov je sprožil problem preobremenjenosti študentov, ki jim po opravljenju študijskih obveznosti ne ostane skoraj nič prostega časa za rekreacijo in izvenštu-

dijske aktivnosti. Pereče vprašanje, ki so ga obravnavali na skupščini, se dotika prestopa študentov po končani prvi stopnji, na drugo stopnjo študija stomatologije. Perspektiva, da bo šola dala diplomante po šest- do sedemmesecnem absolventskem stažu, namreč ne nakazuje rešitve.

Drugi del razprave je bil posvečen organizacijskim stvarim. Pokazalo se je (vsj prisotni so potrdili predlog s ploskanjem in medkljci), da bi študentom mnogo koristili izpitni roki tudi v mesecih juliju in avgustu. Ker šolski statut teh izpitnih terminov ne predvideva, je stvar vsakega posameznega profesorja oziroma dogovora, če bodo študentje tudi v tem času lahko polagali izpite (kako pametna je bila pripomba, ki sem jo slišal od strani, češ, saj ta

statut je bil vendar dan v razpravo, pa smo ga brez dopolnitve sprejeli!).

Nadaljnji predmet razprave so bila skripta oziroma študijska literatura. Pokazalo se je namreč, da iz nekaterih predmetov še vedno ni skript, čeprav imajo profesorji ustrezne zapiske. Na to in na še nekatera vprašanja je v svoji diskusiji podal odgovor direktor šole. Poudaril je, da preobremenjenost na VSS sploh ni problem, ki bi ga kazalo posploševati, saj jo je moč z rednim študijem premagati (pri 42 urah, ki jih ima npr. četrti letnik, verjamem, da je to precej težko, zlasti če se pri tem ne zanemarijo ostale družbene obveznosti. Zal pa je praksa pokazala, da prav na račun tega upada cel niz intelektualnih kvalitiet pri študentih, družba pa ima od

tega dvojno škodo, saj pričakuje, da bo iz vrst študirajočih mladine dobila nove vsestranske razgelade in aktivne ljudi — op. p.).

O izdajanju skript je direktor šole povedal sledeče: šola je za letošnje leto izčrpala sredstva, dodeljena v ta namen, od sklada za založniško dejavnost. Glede izdaje skript iz predmetov, kjer to še ni bilo storjeno, pa je svetoval, naj se študentie obrnejo na dotičnega profesorja in ga poprosijo za zapiske, ki naj jih nato sami razmnožijo.

Razprava se je dotaknila še nekaj problemov, ki pa niso bili natanko osvetljeni npr. izredni študij, premala aktivnost Zveze študentov na šoli (sveti letnikov, npr. še s, toh niso bili voljeni), nekaj študijskih problemov, štipendiranje ipd.

VTS

Dne 27. novembra je bila letna skupščina ZSJ na VTS. Iz letnih poročil je bilo moč sklepati, da se je odbor srečaval s precejšnjimi težavami. Nekateri člani se niso dovolj zavedali svojih dolžnosti ter je zato vse delo ležalo le na nekaj posameznikih. Sveti letnikov še niso zaživeli tako kot bi lahko in kot bi morali. Delno se da to opravičiti s precej poznim začetkom delovanja svetov. Na šoli še vedno obstaja problem diplomantov, zakaj ko le-ti pridejo v prakso, jih tamkaj mnogokrat

gledajo z nezaupanjem, ker nimajo ustreznega naziva. Odgovorni činitelji so sicer večkrat izrazili mnenje, da se to mora urediti, vendar teče delo v tej smeri vse preveč počasi. Z ozirom na to, da končuje študij vedno več diplomantov, je skrajni čas, da se ta problem reši.

V dokaj živahni, toda problemsko ne preveč široki razpravi po poročilih so delegati posvetili precejšnjo pozornost matematiki. Učni načrt tega predmeta v nekaterih primerih ni najbolje vsklajen z načrti drugih predmetov, zakaj vse premalo študentov redno študira. Na šoli so tudi velike težave s skripti. Prav tako prihajajo profesorji večkrat nepripravljeni na predavanja. Tovariš direktor je ob tem pojasnil, da je na šoli redno zaposlenih le petnajst pred-

vateljev, izredni profesorji pa pogosto nimajo časa, da bi se za predavanja zadovoljivo pripravili ali pa izdali primerna skripta.

Razprava je še pokazala, da se precejšnje število študentov srečuje s finančnimi problemi. Nova restavracija je dvignila stroške preskrbe kljub temu, da se štipendije že leta niso izpremenile. Vsekakor je naloga bodočih socialne komisije, da to vprašanje prouči in priskoči najbolj prizadetim študentom na pomoč.

Na skupščini so tudi predlagali, da se izmenja skupina študentov VTS s skupino študentov iz Poljske. Ker bi imela ta zamenjava strokoven značaj, je bil sklep konference, da novi odbor predlog prouči in če je le mogoče tudi izvede. J. N.

Poročilo na PA

Zastavili smo nekaj vprašanj anketi o mariborskih študentih (rednih in izrednih) z namenom, da študenta-posameznika seznanimo nekoliko boljše z vsemi študenti in sicer o stvareh, ki jih ta študent v svojih vsakodnevnih opažanjih ne spozna.

Uvodno vprašanje: koliko študentov je zajela anketa in katere so njene glavne značilnosti?

Odgovor: Na vprašanja, ki jih je z anketo zastavilo združenje MVZ z namenom, da dobi splošno podobo o mariborskih študentih, o njihovih željah in težavah, je odgovarjalo okrog 2400 rednih in izrednih študentov. Izostali so predvsem nekateri izredni študentje, pa tudi mnogi redni so odgovarjali malomarno, nekateri le delno in površno, tako da obdelani podatki niso popolnoma zanesljivi. Vendar je število odgovorov tolikšno, da lahko rezultate brez posebnih zadržkov posplošimo.

Na mariborskih višjih šolah 3000 študentov

1. Kakšno je število stanje na MVZ?

Do sedaj je skupaj vpisanih 2914 študentov, od tega 1172 redno in 1742 izredno. Torej je izrednih še vedno več in sicer za 19. odst. V III. semester se je vpisalo 1122, v I. pa 1738 slušateljev. Pri tem opaža-

neje zastopani sinovi in hčerke uslužbencev, in sicer z 29,33 odst. Na drugem in tretjem mestu so po številu nekako izenačeni delavski in kmečki otroci s 24,86 in 24,11 odst. Starši 7,96 odst. slušateljev so obrtniki, 1,38 odst. pa jih ima svobodne poklice.

Predizobrazba, študij – in potem?

4. Zanima me, kakšno izobrazbo

Da, in sicer zelo, saj je večina izrazila željo po udejstvovanju v posameznih športnih panogah. Fantje najbolj zanimajo nogomet, košarka, smučanje in atletika, dekleta pa odbojka, smučanje, tenis itd. 75 odst. študentov je izrazilo željo po vključitvi v športno društvo. Na vprašanje, ali naj bi bila telovadba obvezna, je polovica študentov (zlasti fantje) odgovorila pritrdilno, mnogi pa so pripisali predlog, da bi bilo boljše omogočiti študentom športno udejstvovanje.

8. Kakšno je pa zanimanje za kulturno dejavnost?

To vprašanje je bilo preozko, ker se je omejilo le na študentski abonma in na pevski zbor. Odgovori so pokazali mnogo zanimanja, saj je 650 študentov odgovorilo, da nameravajo vzeti abonma za gledališče in filharmonične koncerte, 110 pa jih je izrazilo pripravljenost sodelovati v študentskem pevskem zboru.

nava Katedra po željah študentov?

Največ je zanimanja za tiste teme, ki obravnavajo delo in življenje študentov. Dalje si želijo članikov s področja politike in gospodarstva, razprave o kulturnih problemih, več literarnih prispevkov. Zanimajo se tudi za življenje študentov v drugih krajih in na tujem.

Težave izrednih študentov

12. Kaj si želijo »izredni« za olajšanje študija?

Zelijo si predvsem več vaj in inštrukcij, ki bi pripomogle k boljšemu pripravljanju na izpite. Takoj za tem se pojavlja želja po skrajšanem delovnem času, študijskem dopustu ter po večji materialni podpori pri študiju.

13. Kakšne so dejanske ugodnosti, ki jim jih nudijo gospodarske organizacije?

Največ v obliki študijskega dopusta (121) in kritja stroškov (119). 11 študentov je navedlo skrajšan delovni čas in 40 jih ima še razne druge ugodnosti. Na vprašanje, zakaj ne posvečajo gospodarske organizacije več pozornosti izrednemu študiju, jih največ odgovarja, da zaradi nerazumevanja, delno pa zaradi tega, ker so potrebe po kadrih v teh podjetjih v večji meri zadovoljene. (?)

14. Koliko študentov želi imeti štipendije in zakaj?

Štipendije si želi 390 anketiranih, večinoma zaradi tega, ker so od doma premalo preskrbljeni, ker sploh nimajo podpore od doma ipd. Željo po štipendiji so izrazili tudi mnogi izredni, da bi se lahko redno vpisali.

15. Ali želijo mariborski študentje stanovati v študentskem domu? V študentskem domu bi želelo stanovati 353 študentov.

Socialno poreklo:

uslužbenec	702	29,33 %
delavec	595	24,86 %
kmetje	577	24,11 %
obrniki	188	7,96 %
svob. pokl.	33	1,38 %
ostali	298	12,45 %

Mariborski študentje v številkah

mo, da je število izredno vpisanih nekoliko padlo v odnosu na prejšnja leta. Po spolu prevladujejo moški in sicer z 2171 vpisanimi, medtem ko je deklet vpisanih 743 ali 25,84 odst. Stanje na posameznih šolah je precej različno. Največ študentov ima PA, in sicer 994, na drugem mestu je VEKS s 675 slušatelji, najmanj pa jih imata VAS 195 in VPS – 226. Število izrednih študentov prevladuje na PA, VEKS, VPS in VAS; najmočnejše vidimo to seveda na PA, kjer se je od 944 slušateljev izredno vpisalo v I. in III. semester 808 ali kar 85,6 odst. študentov. Na VSS in VTS se je razmerje pri novovpisanih še bolj povečalo v korist rednih. Najmanjša razlika med številom deklet in fantov je na VSS, kjer je samo 7 fantov več kot deklet; tudi na VEKS ni zelo velike razlike. Medtem pa predstavljajo študentke na VAS samo 6,7 odst. vseh, ali z bolj preprostimi besedami: na vsako dekletko pride 14 fantov(1). Na VTS stanje ni dosti boljše, saj je nežnega spola tudi samo 11,3 odst.

2. Kakšna je starost naših študentov?

Največ je takih (seveda zaradi izrednih), ki imajo nad 26 let in sicer 36,9 odst. Na drugem mestu tisti, ki imajo manj kot 20 let (34 odst.), to so seveda tisti, ki prihajajo s šol druge stopnje in se redno vpisujejo; tretje mesto zavzemajo študentje s starostjo od 20 do 25 let – teh je 29,1 odst.

3. Socialno poreklo študentov?

Med slušatelji MVZ so najmoč-

imajo mariborski študentje?

Velika večina je seveda takih, ki imajo popolno srednjo šolo – 86,9 odst. 9,7 odst. študentov je naredilo sprejemne izpite, ker niso imeli mature; ostali so se vpisali oziroma prepisali z nedokončanih višjih šol in fakultet (3,2 odst.).

5. Koliko opravljenih izpitov so imeli ob anketiranju?

To vprašanje je zajelo tiste, ki so se vpisovali v III. semester (in tudi tiste, ki se zaradi neizpolnitve pogojev niso mogli vpisati). Stanje nikakor ni zadovoljivo, ker je samo 10,3 odst. študentov opravilo 9 izpitov in več. Večina študentov (69,5 odst.) je opravila 7 do 8 izpitov, kar pomeni, da so komaj izpolnili pogoje. 5 odst. je opravilo 3, 7,4 dva in 3 odst. samo en izpit. Ti podatki torej samo konkretno potrjujejo zaskrbljujoče nizek nivo pri doseganju študijskih uspehov.

Delno zaskrbljujoč je tudi podatek, da se je 20 odst. slušateljev sedanjega III. semestra vpisalo na višjo šolo v šolskem l. 1961/62, kar pomeni, da so izgubili eno leto.

6. Kam nameravajo mariborski študentje po končani višji šoli?

Redno namerava nadaljevati študij 20 odst. študentov, ostali pa se bodo zaposlili, s tem da skoraj četrtina le-teh namerava potem nadaljevati študij izredno.

Zanimanje za izvenšolsko udejstvovanje

7. Ali kažejo mariborski študentje zanimanje za šport?

9. Ali se študentje želijo učiti tujih jezikov?

Odgovori kažejo izredno zanimanje za jezike, največ za nemški (513) in angleški jezik (407). Zanimajo se tudi za ruščino in francoščino.

10. Kaj menite o aktivnosti študentov v ZŠJ in ostalih organizacijah?

Zanimiv je podatek, da je imelo 657 študentov funkcije v raznih družbenih organizacijah, na šolah pa se pogosto sprašujemo, koga naj volimo v razne odbore. Prav tako je 657 anketiranih študentov vključenih v ZK. Na vprašanje, kakšnih predavanj si želijo, se je največ anketirancev odločilo za teme o aktualnih gospodarskih in političnih problemih, na drugem mestu so svetovnonazorske in filozofske teme, njim pa sledijo teme z vseh ostalih področij: filma, glasbe, umetnosti, športa in razne druge zanimivosti.

11. Kakšno tematiko naj obrav-

Številčno stanje študentov po šolah

Sola	PA	VAS	VEKS	VPS	VSS	VTS	Skupaj
moški	724	182	398	174	124	569	2.171
ženske	220	13	277	52	117	64	743
redni	136	91	276	86	196	387	1.172
izredni	808	101	399	140	45	246	1.742
SKUPAJ	944	195	675	226	241	633	2.914

Namesto uvodnika

Ko so bile skupščine Združenj študentov po šolah, so obenem volili nove odbore. Izvolili so nova vodstva Zveze študentov za enoletno mandatno dobo.

Včasih študentje govorijo:

»To mora narediti študentska organizacija!« In tu je osnova dela študentov in študentske organizacije. Študentsko organizacijo namreč ne predstavljajo samo predsednik in odbor organizacije študentov, ampak vsi študentje. To se pravi, da morajo ob vsaki akciji — recimo podeljevanje subvencij ali pa športna tekmovalja — sodelovati vsi študentje. Skoraj vsak študent nekaj želi, skoraj vsakega nekaj zanima. Dokazov za takšno zanimanje študentov je mnogo. (Seveda v razmerju s preobremenjenostjo in drugim.) Ali ni vroča želja za klubskimi prostori in prostori organizacije že dolgo pri nas? Ali ni mnogo razprav o mednarodnih vprašanjih? O razvoju naše domovine? Ali ni bilo mnogo govora, kako naj omogočimo cenejšo — »študentsko« — prehrano? Športne prireditve, ki so vedno bolj pogoste, so dobro obiskane. Mnogo je govora o kulturnih prireditvah, o tem kako naj bodo te prireditve sodobnejše. Kaj pa pogovori o izpitnem režimu, o pogojih, o rokhi in drugo? In želje študentov-novincev za spoznavanjem novega okolja?

Vse te želje pa se bodo najbolj kvalitetno in najbolj množično uveljavile v organizirani obliki. To je v organizaciji študentov. In zato tudi težka krivimo za pasivnost samo vodstva. Vodstvo naj bi seveda tudi aktiviziralo, predvsem pa bi naj usmerjalo in koordiniralo delo. Saj tudi namen Zveze študentov ni v drugem, kot da izpolnjuje in uresničuje misli in želje članov. Pa naj gre za prehrano, stanovanja, družbeno upravljanje, kulturno življenje in še in še.

Torej gre pri vprašanju aktivnosti Zveze študentov za želje in misli študentov, ki bi jih naj v organizirani obliki ter družbi in sebi v prid uveljavljali.

BRIGADIRJI

Dne 10. in 11. decembra od 13. do 14. ure, v prostorih odbora ZS v Gregorčičevi ulici, naročila za fotografije iz brigade!

4

katedra
zapisi

NOVI SAD: 10.000 študentov

V Vojvodini posvečajo veliko pozornost razvoju visokega šolstva. To med drugim potrjuje razvoj univerze v Novem Sadu, kjer redno študira 6000 študentov (izredno pa 4000). Novi Sad je postal visokošolsko mesto pred osmimi leti z ustanovitvijo agronomске fakultete, danes je pa v tem mestu 7 fakultet in 5 višjih šol.

320 delegatov novosadskih študentov se je 23. novembra zbralo v amfiteatru agronomске fakultete na svoji 8. skupščini. V delu skupščine so med razpravo močno poudarjali probleme študija. Zlasti so nezadovoljivi študijski uspehi, saj so od prijavljenih izpitov položili le 54,4%. Problematičen je predvsem prvi letnik, kjer je največji osip. Ugotovili so, da je tako stanje posledica nezadovoljivega prizadevanja študentov, kampanjskega študija, predimenzioniranega predmetnika, nekvalitetnih vaj ipd. Premalo diplomandov I. stopnje gre v prakso, prav tako ni dovolj zanimanja, čemur je vzrok nezadovoljivo sodelovanje fakultet s prakso. Delegati so kritično ocenili neenotnost režima izpitov na posameznih fakultetah,

formalno in nepoglobljeno izvajanje reforme študija. Zavzeli so se za študij na tretji stopnji ter za usmerjanje študentov v znanstveno delo. Pri obravnavi višjih šol so ocenili kot napačno vsklajevanje programov s programi ustreznih fakultet, ker pri teh šolah izgubijo svoj bistveni pomen in namen vzgoje specifičnega profila kadra.

Materialni problemi so nekoliko manj kritični kot v Mariboru, ker so potrebe manjše, in to predvsem na račun hrane, ki velja le 6000 dinarjev (vsi obroki). Stipendije dobiva 20% študentov, povprečna štipendija pa znaša 9600 dinarjev. Stanje študentov je boljše na višjih šolah, tako je npr. povprečna štipendija na VEKS 16.692 dinarjev. Študentje so se močno zavzeli za

Delovno predsedstvo na skupščini

formiranje študentskega kreditnega fonda za področje Vojvodine. Kritično so ocenili razmere v študentskih domovih, ki so bili nepravilno locirani v veliki oddaljenosti od fakultet, a tudi velikost prostorov in naprav v teh domovih ne ustreza.

F. H.

Sekcija društva visokošolskih učiteljev in znanstvenih delavcev

V soboto, 10. novembra 1962, je bil ustanovni občni zbor mariborske sekcije društva visokošolskih učiteljev in znanstvenih delavcev. Vprašali smo prvega predsednika te sekcije, prof. višje ekonomsko komercialne šole dr. Janeza Nemca, o posameznih podrobnostih.

● Ali je naše republiško društvo popolnoma samostojno ali imamo tudi zvezno organizacijo?

Dr. Janez Nemeč

Naše republiško društvo ne dela izolirano, temveč deluje v sklopu zveze društev visokošolskih učiteljev in znanstvenih delavcev, zato si obojima od te organizacije zelo mnogo pri reševanju skupnih problemov.

● Kaj je naloga društva?

Sekcija, ki je včlanjena v republiškem društvu s sedežem v Ljubljani, smo ustanovili z namenom, da bodo profesorji višjih šol in ostali znanstveni delavci reševali skupne probleme, katerih ni malo. Pomislimo samo na vskladitev dela naših višjih šol z delom ostalih višjih in visokih šol v državi in na potrebe po medsebojnem sodelovanju z domačimi in inozemskimi kolegi.

● Kdo more biti član novega društva?

V naše društvo lahko pristopijo vsi redni in honorarni učitelji, torej profesorji, predavatelji in asistenti višjih in visokih šol. Prav tako bodo naši člani tudi znanstveni delavci. Kriterij, koga štejemo za znanstvenega delavca, bomo še točneje definirali, vendar pri tej definiciji ne bomo smeli biti preozki.

Ptuj-nova sekcija

Mariborska Višja ekonomsko-komercialna šola ima po letošnjem vpisu že 2500 študentov. Večina izmed njih študira izredno, to je poleg rednega delovnega razmerja. Da bi med šolo in temi študenti, razkropljenimi po vsej Sloveniji, dosegli

Beležka

Letne skupščine združenj Zveze študentov se bodo kmalu zaključile. Le še na dveh visokošolskih zavodih so bile. O uspehu ali neuspehu je govor na drugem mestu. Neprijetno pa je dejstvo, da se nobene skupščine študentov niso udeležili člani najvišjega družbenega organa na šoli — člani šolskih svetov, strokovnjaki iz prakse, iz proizvodnje. Niso se jih udeležili upravljalci, ki predstavljajo vez ali lahko bi rekli dogovor med šolo in prakso.

čim boljši stik, je šola pri strokovnih, izobraževalnih in drugih organizacijah formirala sekcije izrednih študentov s sedeži v enajstih krajih.

Mariborska sekcija je kmalu tako narasla, da ni bila več kos svoji nalogi — pomagati študentom pri študiju. Področje vsega okraja je preveč razprostranjeno, da bi lahko vsi študentje od Ormoža do Raven na Koroškem bili člani iste sekcije, s sedežem v Mariboru.

Zato je uprava šole v povezavi s ptujskim društvom književnosti formirala samostojno sekcijo, ki šteje okoli 50 študentov s področja Ptuj, Kidričevega, Gorisnice, Ormoža itd. Nova sekcija se je že spoprijela z delom in so v novembru njeni člani že opravljali prve izpite. Največ se jih je vpisalo na oddelke književnosti in finance, na oddelke za splošno komercialno itd.

Jesen je povsod obdobje, ko pregledujemo uspehe preteklega dela in se pripravljamo na nove naloge. Te dni je prav zaradi tega težko dobiti na šoli člane komisije za izredni študij VEKS, saj sekcije izrednih študentov VEKS po vrsti prirejajo svoje občne zbornice. Začeli so študentje iz Nove Gorice, Kranja, Trbovelj, Novega mesta itd.

Vi Katedri-Katedra vam

Ze dajl časa deluje Študentska zadruga, ki pomaga s honorarnimi zaposlitvami vsem, ki so denarja potrebni in ki imajo čas. Sem dijak in bi se tudi rad honorarno zaposlil. Ali lahko, čeprav nisem študent?

Dijak, Maribor

Pravi naziv tega servisa je: Zadruga študentov in dijakov. Pa tudi zaposlitev za dijake je precej.

Ali pripravlja vodstvo Zveze študentov za mariborske študente kakšno pričakovanje in proslavljanje Novega leta.

D. A., študent

Zaenkrat o tem še ni bilo nič dogovorjenega. Govorili bodo o tem na enem prihodnjih sestankov vodstva ZS.

Kako je z nazivi diplomantov mariborskih visokošolskih zavodov?

Lani oziroma letos spomladi je bilo o tem dosti govora.

M. V., študent VTS

Prizadeti zvezni organi o tem razpravljajo in kakor smo sili obveščeni, bo o tem v najkrajšem času obveščena javnost. Kakšni pa bodo rezultati, še ne vemo.

Ali bo uredništvo Katedre tudi v naslednjem letu razpisalo natečaj za najboljšo popevko?

Več pisem

Pogovarjamo se z RTV Ljubljano, da bi tudi oni prispevali del sredstev za izvedbo natečaja. Kakšen bo rezultat, še ne vemo, toda v naslednji številki bomo verjetno že lahko odgovorili povsem točno.

Koliko članstva mora prisostvovati skupščini, da je skupščina sklepna pri sprejemanju sklepov?

S. P., študent

Člen 32 Statuta ZS pravi v tretjem odstavku: »Sklepi letne skupščine združenja Zveze študentov so polnomočni, če skupščini prisostvuje najmanj 50 odstotkov članov Združenja.

Sem študent v rednem delovnem razmerju. Ali sem lahko član Zveze študentov?

L. P., Koper

Da.

Ali bo v tem šolskem letu izšla izredna številka Katedre?

A. H., VEKS

Ceprav v rednih in zaporednih številkah, bo konec decembra izšla Katedra, ki bo imela tak namen.

Zadnje čase je mnogo posvetovanj, seminarjev in drugih podobnih sestankov, ki obravnavajo bodisi neposredno ali posredno bodočega mladega strokovnjaka — sedaj študenta. Tako razpravljajo, kadar je govora o kadrih in kadrovske politiki, ko je seja delavskih svetov in

glosa

govorijo o strokovnjakih ali stipendijah, ko razpravljajo kakšen družbeno-političen forum o študiju in študentih in podobno. Te razprave so koristne in so jih študentje vedno veselili.

Odbor Zveze študentov je organ, ki se tudi ukvarja s temi vprašanji, ki je marsikatero stvar analiziral, zbral opažanja študentov itd. Toda le redkokdaj je bil vabljeno na takšne pogovore.

Š T U D E N T

in kulturna dejavnost

Vem, da je problem govoriti o položaju, ki ga zavzema, oziroma ki bi ga naj zavzema mariborski študent v kulturni dejavnosti. V Mariboru je samo ena višja šola, ki usmerja študente v kulturno dejavnost (Pedagoška akademija); vse druge so tehniške, ekonomsko ali zdravstveno usmerjene — in tako nam že to dejstvo kaže, da so študentje šole, ki je s svojim idejno estetskim programom najbližji kulturnim zahtevam našega mesta in kulture sploh, v veliki manjšini. S tem nikakor nočem trditi, da naj bi bili študentje PA nosilci kulturnega dela v našem mestu. Nasprotno, poudariti želim le, da bi mariskatera pobuda morala priti prav iz vrst študentov PA. Vsi vemo, da je malo drugih študentov, ki se izrecno zanimajo za kulturo in zlasti takih, ki bi samoiniciativno oblikovali svojo

kulturno dejavnost — vendar pa sem prepričan, da je dovolj takih, ki bi bili pripravljeni sodelovati na raznih prireditvah, če bi jih organizirali na vspodbudo študentske kulturne komisije.

Pri tem pa se moramo posebej zavedati, da kulturna dejavnost ne obsega samo pevskega zbora, recitacijskih krožkov in podobno, marveč da je potrebno na kulturnem področju, ki ga pojmujemo večkrat zelo široko, iskati in si prizadevati, da uvedemo nove oblike, ki zahtevajo predvsem manj priprav ter dragocenejša in so vendar umetniško in estetsko na dovolj visoki ravni.

Zamislimo si paviljon, kjer bi sleherni leto razstavljali študentsko umetniško fotografijo ali likovna dela. V istih prostorih bi se nekajkrat na leto tudi zbrali na raznih koncert-

nih večerih, saj vemo, da veliko študentov je z najrazličnejšimi ansambli (spodbuden primer je bil letošnji poskus z jam-session). Lep zaključek semestra bi lahko bila primerna igra, ki bi jo pripravili in uprizorili študentje sami ali pa morebiti folklorna skupina, saj vemo, da v Mariboru nimamo niti ene tovrstne skupine.

Zavedam se, da teh nekaj drobcev predlogov zveni precej utopično, vendar sem prepričan, da bi s povečano zavzetostjo študentov samih in z okrepljenim zavzemanjem drugih pristojnih organov (finančno-ekonomskih in mentorskih) marsikaj lahko uresničili.

Z vsem tem seveda ne želim trditi, da je odnos študentov do kulturne dejavnosti v celoti pasiven (spomnimo se le razstav študentov v gledališkem foyerju), temveč menim, da je treba najti za študente naših višjih šol novo, Mariboru ustrezno specifično filozofijo in sprito tega uresničiti z bližanje in tesnejše sodelovanje mariborskih študentov.

Tako bi lahko precejšen del kulturnih potreb mariborskih študentov posredovali študentje sami, hkrati pa aktivno prispevali k skupni mariborski kulturni podobi, jo bogatili in celo

požlahtnili z mladostjo in neposrednostjo ter s tem bistveno spremenili študentov odnos do kulture in kulturne dejavnosti na vseh njenih področjih.

Ivan Herga

Popravki

Zaradi tiskovnih napak je smisel nekaterih sestavkov v eseju F. Forstneriča o vlogi kulture v Mariboru, ki smo ga objavili v predzadnji številki »KATEDRE«, nejasen. V 5. vrsti 2. stolpca je izpuščeno »joa«, tako da se stavek mora glasiti: »Revolucionarno-osveščujoča vloga kulture ni mogoča, če pojmujemo kulturo kot »nadgradnjo«, ki jo naj materialni družbeni razvoj nosi na svojih plečih.«

V 16. vrsti 3. stolpca se mora smisel stavka, ki je zaradi tiskovnih napak zabrisan, tako glasiti: »Če izhajamo iz takega pojmovanja kulture, je seveda jasno, da pomeni le pasivno dopuščanje in omogočanje kulture v nekaki njeni avtonomnosti (kar je značilno za večino mariborskega takolimenovane tehnične inteligence in tudi za številne družbeno-politične delavce), ne pa tudi aktivno ustvarjanje kulture, v bistvu kulture in njene vloge.«

Katedrin esej

piše: Branko Rudolf

L'kovna kultura in umetnostn. paviljon

Od časov Amosa Komenškega, ki je pred okroglo tri sto leti izdal svojo knjigo »Svet v podobah« (»Orbis pictus«) v pouk šolski mladini, vsi pedagogi vsaj načelno priznavajo, da zbujajo podobe žive predstave, da si človek ne more ustvariti določeni pojmov, če ni videl predmetov ali vsaj njihovih podob. In tudi, da ljudje naploho mislijo toliko boljše, čim jasneje si svet predstavljajo. Živahnost, s katero tudi

odrasli človek sprejme podobe sveta, ki ga obdaja, pa je tudi merilo za živahnost njegovega mišljenja. Zelo mnogo ljudi »misli v podobah«, celo v primerih, da so ti ljudje skrajno občutljivi za glasbo. Ne glasba, ne literatura ne moreta nadomestiti likovnega izraza. Tu velja, da se vse umetnosti med seboj dopolnjujejo, da pa tudi literatura in glasba učinkujeta predvsem toliko, kolikor vzbujata v zavesti »žive podobe« predstav. O vsem tem je vredno razpravljati. Kajti tudi danes se najdejo ljudje, ki na videz »resno« sprašujejo: »Čemu razstavljanje, čemu likovna kultura?« Odgovor je na dlani: »Zaradi nas, zaradi boljše podobe človeka, zaradi boljšega mišljenja, ki ga zbujajo boljše likovna kultura.« Tu bi lahko dodali nekaj lepih besed, ki jih je predsednik mestnega sveta v Mariboru naslovil slovenskim umetnikom ob njihovem zborovanju pri nas: »V sistemu socialistične demokracije se intelektualna ustvarjalnost vedno bolj osvobaja omejitvev.

Človekov družbeni pomen se začneja kvalitativno spremenjati, nastajajo realni pogoji za njegovo dejansko osvoboditev.« Mi bi lahko še vprašali: Ali si lahko zamislimo izgraditev socializma brez kulture in še posebej: brez likovne kulture? Odgovor je lahko samo eden: Tega si ni mogoče zamisliti.

Zgodovinsko drži še eno. Vsi narodi z visoko umstveno kulturo so bili hkrati tudi narodi z veliko likovno kulturo — na čelu s starimi Grki. Tudi v tem dejstvu lahko vidimo dokaz tesne povezave med miselno in likovno kulturo.

Vsa ta in podobna vprašanja so silno aktualna, posebno danes, ko je izredna in prav lahko dosegljiva moč nad tehničnimi sredstvi povzročila nekakšno »oboževanje« teh tehničnih sredstev in pretirano čaščenje volje. Prav gotovo: kultivirana volja sodi med najbolj dragocene človekove lastnosti, zato je ni treba zamenjavati s sposobnostjo ne-

zainteresiranega gledanja, spoznanja, razmišljanja. In ni treba zamenjavati podobe, ki nam jih nudi še tako dragocena, dognana, umetniško »zajeta« fotografija, s tisto silo, ki podobno presnavlja v soglasju z lastnim temperamentom in nehotenimi, pa opaznimi razmišljanji o »času«, se pravi družbi, ki jih nudi likovna umetnost (kakor tudi druge umetnosti).

V vsej Sloveniji so danes podobna vprašanja na dnevnem redu. V našem Mariboru, ki je veliko slovensko delavsko mesto, se postavljajo še posebej kot vprašanja ljudske prosvete. Nujno je, da bi »kulturna ustvarjalnost« dobila množično podlago, kakor je rekel že prej navedeni predsednik Markič. Kulturna ustvarjalnost je končno predpogoj za ustvarjalnost na vseh poljih. Tudi stroji niso nastali brez fantazije, živih predstav, sposobnosti ustvarjanja, premnogih miselnih zvez.

V Mariboru samem smo potrebo po razstavah že dolgo čutili. Ze kmalu po prvi osvoboditvi, l. 1920 se je tu začelo redno razstavno življenje. Ze takrat so se oglašile zahteve po galeriji, ki bi zbirala umetnostno gradivo severovzhodne Slovenije, gradivo obdelovala in z občasnimi razstavami tudi nudila občinstvu vpogled v likovno ustvarjanje domačih in tujih, sodobnih in starejših mojstrov. Umetnostno galerijo v Mariboru je bilo mogoče ustanoviti šele leta 1954. Ob ustanovitvi je bil krepko sodelujoč Pokrajinski muzej, ki je tudi nadalje praktično obdržal v svojem varstvu spomenike starejše umetnosti od gotike do baroka. Umetnostna galerija je v letih od ustanovitve nudila občinstvu mnogo delno zelo dragocenih razstav. Z 18 do 24 razstavami letno je gojila očitno najplodovitejšo razstavno dejavnost v Sloveniji. Odkar pa je galeriji narasla stalna zbirka — tista zbirka, ki je last galerije — je začela občasna razstavna dejavnost »pritisniti« na urejanje stalne zbirke. Zgodilo se

je, da so obiskovalci ob prav zanimivih tujih razstavah spraševali po slovenskih še posebej po mariborskih mojstrih, ki so morali za nekaj časa »počakati v magazinu«. Tudi čuje pogostokrat vpraševanje po vodiču skozi stalne zbirke. Takega vodiča za zdaj ni bilo mogoče izdati in bi tudi ne imelo pomena ob enajstih letih, vendar pa nevelikih dvanajstih, ki ne morejo zadostiti obema dejavnostima, občasnorazstavnj in stalni: tisti, ki bi naj v urejeni obliki prikazala mariborske umetnike, poleg njih pa nekaj realistov in impresionistov ali pa sodobnih umetnikov slikarjev in grafičkov vsesplošno slovenskega pomena. Stalna zbirka je danes tako narasla, da bi z njo z lahkoto napolnili vse prostore — in še bi moral del zanimivih umetnin ostati v magazinu.

Razstavnih prostorov je za stalne zbirke danes premalo. Podobno se godi tudi umetnostnim zbirkam v Pokrajinskem muzeju. Zelo pomemben del teh zbirk ali nikoli ni razstavljen ali pa zelo redko — preprosto zaradi pomanjkanja prostora.

Razen tega ne moremo trditi, da bi mariborsko občinstvo danes ne bilo željno razstav. Umetnostna galerija ima na leto okrog 30.000 obiskovalcev. Kolikor se zdi število na prvi pogled zadovoljivo, vendar še ne odgovarja velikosti mesta in dejstvu, da prihaja precej obiskovalcev s podeželja. Neprijetno je, da mora Umetnostna galerija celo večkrat odklanjati razstave zato, ker je zasedena. Zaradi teh in podobnih razlogov je bilo že precej zahtev po Umetnostnem paviljonu, ki bi dopolnjeval delo galerije. Umetnostni paviljon bi naj v večjem obsegu, kot zmore galerija, sprejemal občasne razstave manjšega obsega, pomagal bi tudi mladim umetnikom, ki se hočejo uveljaviti, — kar pravzaprav ni delo galerije. V večjem obsegu kakor galerija bi lahko sprejemal fotografske razstave, ki terjajo svojevrst-

no postavitev. Končno je tu še povpraševanje po »industrijskem oblikovanju«, ki bi ga v večji meri zadovoljili. Danes mora biti tudi oblika stroja lepa oblika pohištva ne samo praktična, temveč bi naj izrazila obenem življenjsko občutje modernega človeka, ki tudi v kulturi stanovanj išče svojih poti. Posebej je mogoče govoriti o moderni industrijski grafiki, ki terja izredno mnogo čuta za oblikovnost, okusa, tehničnega znanja, kakor tudi ustvarjalne fantazije. Posebno poglavje je spet oblikovanje posod za vsakdanjo rabo, ki bi naj bile sodobno lepe, v soglasju z velikimi možnostmi oblikovanja, ki jih nudi moderna industrija. Končno oblikovanje tekstila, ki je še posebno vprašanje v Mariboru bogatem na tekstilu. Tega je še mnogo.

Vse industrijsko oblikovanje je »poglavje zase«, ker terja vedno več umetniškega čuta v službi nečesa, kar je »za vse« in splošno veljavno. Nadomestilo bi naj nekdanje ročno oblikovanje podeželja — tisto, ki ga je treba ceniti kot dragoceno ljudsko tvornost. Tudi temu industrijskemu oblikovanju — danes tako pomembnemu — bi naj še posebej služil novi umetnostni paviljon, zanimiv za industrije, za višje šole in prav tako tudi za vse najširše občinstvo.

Po velikih naporih in razumevanjih obljubah v letu 1960, je letos dozorela misel umetnostnega paviljona v Mariboru. Prihodnje leto že lahko upamo, da bo pod streho. Načrti so narisani, mesto zanj imamo, najnujnejša sredstva bo zagotovila ljudska oblast. In ob tem paviljonu bo počasi menda še bolj očitno, kolikšen pomen ima likovna kultura za Maribor, in preko nje tudi za splošno duhovno raven pri nas. Paviljon je potreben, da zadovolji številne že nezadovoljene potrebe »likovnega spoznavanja« o našem mestu.

.....
• film • film • film •
.....

HOSSEIN — režiser in igralec

Robert Hossein je star 35 let in je izredno talentiran, saj je v Franciji pa tudi drugod po svetu znan kot človek z izrednimi umetniškimi kvaliteta. Zdaj kot igralec, režiser in pisec scenarijev. Uspešen je ravno tako kot igralec ali režiser v mnogih filmih, kjer je igral glavne vloge, režiral film in sam napisal scenarij.

Zanimivo je, da nima šolske izobrazbe. Že v rani mladosti se je želel posvetiti igralstvu in zato se je izobraževal v tej smeri. Gledal je gledališke predstave in čital drame ter komedije.

Debitiral je v nekem gledališču v Parizu v delu »Sneg je bil slan«, kjer je igral eno izmed glavnih vlog. Ni ostal dolgo pri gledališču kot igralec, ampak je začel razmišljati, kako bi postal režiser. Postal je član gledališča Grand Gignol in tam delal kot režiser in celo napisal dve svoji deli in z njima uspel.

Prvi film, ki ga je režiral, je »Zločinci gredo v peklo«, ki je doživel velik uspeh. Tu je spoznal svojo prvo ženo Marino Vlady. Pisal je scenarije za njo, režiral filme in v nekaterih tudi sam igral. Partner svoje žene je bil v filmih »Ti strup«, »Noč špijonov«, »Čarovnica« in »Obsodba«. Igral je tudi v filmih drugih režiserjev: »Denar pri ženah« in v »Madame Sent Gen«. Pri nas je snemal film »Okus nasilja«. Nedavno je dokončal film v režiji Rogerja Vadima, kjer je igral z Brigitte Bardot »Počitek vojakov«.

ČRNI narednik

Prizorišče Fordovega filma Črni narednik je ameriška dežela Arizona, surova in neusmiljena, v kateri se ameriška vojska občasno srečuje z Indijanci, ki uhajajo iz rezervatov. Vani je postavljena psihološko izredno izdelana zgodba o črnem naredniku Rutledgeu (igra ga črnee Woody Strode), ki doživi v retrospektivnem nizanju dogodkov svojo razrešitev in rehabilitacijo. Dramatično živo stopnjavana zgodba najde svoj višek, ko odličnemu branilcu (igra ga Jeffrey Hunter) na sodišču uspe odkriti pravega krivca zločina in sprati z osumljenca strahotno krivdo.

Lik črnega igralca je oblikovan z gotovostjo in dosega visoko kvaliteto. Tudi vzporedne

osebe najdejo vsaka zase svoj polni izraz in odkrijejo potanosti svojega karakterja. Črni narednik v posameznih trenutkih presenetljivo izpove svojo osebno tragiko in izraža nesrečo celotnega črnega rodu. Režiser v tem filmu upodobi pojav rasizma. Črni narednik se bori, da bi bil vselej in povsod človek vreden lastnega spoštovanja. Iz trenutkov

slabosti ga rešuje zavest človeškega dostojanstva. Velik v prenašanju trpljenja in krivice se dvigne pred nami v svojih izpovedih kot etično polna osebnost, postane svetel in lep, pretresljiv in obenem človeško toplel.

Odlična filmska tehnika in izvrstna igralska skupina sta v polni meri prispevali h kvaliteti tega odličnega filma, ki si ga je vredno ogledati. J. J.

• Naš posnetek kaže zgradbo Rektorata univerze v Skopju ob reki Vardar, ki je preplavila mesto

Fakultete pod vodo

ZARADI PRODORA VODE V NEKATERE FAKULTETE IN VIŠJE ŠOLE SO BILA PREKINJENA PREDAVANJA, VAJE IN IZPITI.

Vodna stihija, kakršne ne pomnimo, je 16. novembra poplavlila glavno mesto LR Makedonije ter povzročila ogromno škodo tudi mnogim kulturnim institucijam, kakor tudi škopski univerzi.

Po izlivu Vardarja je v slabih tridesetih minutah ta neugnana reka poplavlila večino škopskih občin kakor tudi okolico. Velika zgradba tehnične fakultete, v kateri so gradbeni, elektrotehnični, strojni, tehnološki in arhitekturni oddelki, je bila v trenutku poplavljena. Mokri in blatni zidovi, odpadajoč omet, uničen inventar in instalacije so žalostne posledice te katastrofe. Predstavljajmo si, kako se počutijo študentje in profesorji na tej fakulteti, ki jim je postala drugi dom. Zahvaljujoč hitri intervenciji in požrtvovalnosti le-teh je rešen dragocen laboratorij, čigar izguba bi bila neprecenljiva.

Prav tako je voda poškodovala tudi rektorat škopske univerze, ki se nahaja ob samem Vardarju skupno s filozofsko, pravno, ekonomsko in agronomsko fakulteto. Podobno stanje je tudi na višji pedagoški šoli.

Zaradi takega stanja se je rektorat škopske univerze odločil, da se ustavijo vsa predavanja, vaje in izpiti do 3. decembra 1962.

Večina študentov je morala zapustiti Skopje zaradi tega, ker je večina študentskih menz pretrpela ogromno škodo. Pomanjkanje pitne vode, prekinitve električnega toka, zaliti in zasipani prostori, uničene instalacije centralne kurjave so faktorji, ki so znatno zmanjšali kapaciteto teh restavracij.

Potrebno je omeniti, da so v najkritičnejših trenutkih študentje vseh škopskih fakultet in višjih šol pokazali veliko požrtvovalnost v reševa-

nju prebivalstva in imovine pred pobesnelo stihijo.

Na poziv štaba za obrambo pred elementarnimi neugodami so CK LMS Makedonije in UO Zveze študentov formirali delovne brigade, ki so sodelovale v reševanju in v izgradnji pomožnih nasipov proti narasli reki.

Na medicinski fakulteti je

med študenti vladala prava psihoza mobilizacije. Vsi, posebno pa višji letniki, so se takoj vključili v ekipe za čepčenje prebivalstva proti trebušnemu tifusu, ker je preti- la nevarnost epidemije.

Prekinitve, ki je nastala v predavanjih, vajah in izpiti, bodo nadoknadili v zimskem semestru v mesecu januarju M. Rotar

Kopenhagen

Kljub temu, da leži na samem robu dežele, je Kopenhagen največje industrijsko, pomorsko in trgovsko mesto, v njem pa živi tudi ena četrtina vseh Dancev. Bolj kot karkoli pa je Kopenhagen kulturno središče. Saj se v njem nahaja tako obilica kulturno-zgodovinskih spomenikov, muzejev in galerij, kot jih je v redko kateri prestolnici. Izredno znamenita sta tudi botanični vrt in akvarij. Od tujcev najbolj obiskana sta kraljevi muzej lepih umetnosti in biblioteka s številnimi umetninami italijanskih, flamskih, francoskih, španskih in drugih mojstrov Kopenhagen ima tudi najstarejšo univerzo, osnovano v drugi polovici 15. stoletja.

Posebna znamenitost Kopenhagna je Tivoli. Sredi mesta, obdan s poslovnimi in trgovskimi zgradbami, ulicami in mestnimi četrtmi, je Tivoli edinstven park, zabavišče in kulturno središče obnem. Biti v Kopenhagnu in ne videti Tivoli, njegov slajz in brezbržno raposajenost njegovih obiskovalcev, je isto, kot priti v Pizo in ne videti poševnega stolpa. Danca namreč pravijo, če ste slabe volje, pojdite v Tivoli, in pozabili boste na vsakdanje skrbi in težave. In prav gotovo imajo prav Tivoli je s svojim cvetjem, številnimi restavracijami, neprekinjenimi koncerti resne in zabavne glasbe, v živopisne barve obločeno deško gardo in pravilčno princeno in s kopico umetniških paviljonov enkratna oaza sredi dvajsetega stoletja, obremenjena s atomskimi poskusi in kulturnimi krizami.

S šahom po severni Evropi

Švedska

Je skoraj enkrat tako velika in ima je tretjino toliko prebivalstva kot Jugoslavija. To je redko naseljena dežela jezer in ravnin. Ikraj pa je Švedska tudi dežela z najvišjim standardom na svetu. Švedi delajo 43 ur na teden z dela prostima dneva v soboto in nedeljo. Delovne sile jim primanjkuje, predvsem kvalificirane, saj je na Švedskem

tudi veliko priseljencev od drugod. Omeniti naj, da je tukaj le malo Jugoslovancev, saj jim pomanjkanje slivovke in južnega sonca povzroča verjetno preveč domotožja. Družina naših rojakov iz Maribora, ki že več let živi na Švedskem, nam je pripovedovala, da so se le težko privadili severnjakemu načinu življenja.

• Prihodnjič: Stockholm

Na poti v MALMÖ

Švedi, Norvežani, Danca in Finca lahko potujejo znotraj navedenih držav brez potnih dovoljenj. Zado- stuje le osebna izkaznica in še to ni treba vselej pokazati. Le redko si cariniki na meji izberejo kakega sumljivega in ga pregledajo, ali nima morda skritih alkoholnih pijač preko dovoljene meje. Alkoholne pijače, predvsem žgane so v vsej Skandinaviji izredno drage in jih tudi ne točijo v vseh lokalih. Ko smo se z ladjo peljali iz Kopenhagna proti Malmöju smo na njej lahko opazili tudi precej sokajenih Švedov in Dancev. Na ladji točijo, sicer le takrat ko pluje, vendar so alkoholne pijače takrat zelo poceni. Mnogi izkoristijo to možnost in se vozijo, ne da bi imeli razen kozarčka kaj drugega kak drug vzrok za to. Alkoholizem je v vsej Skandinaviji precej problem, kljub naporom oblasti da bi to zlo preprečili. Saj je število zavodov za zdravljenje alkoholikov v teh deželah izredno veliko.

Sredi poti — KOPENHAGEN

* Utrinki s šahovskega

prvenstva v Vrnjački Banji

* Piše posebej za »Katedro«:

MILAN HORVAT

Vsi so si oddahnili ...

Najprej si je oddahnil velemojster Petar Trifunović, ko mu je Šahovska zveza Jugoslavije dovolila, da je odpotoval (namesto v Vrnjačko Banjo) na dvomesečno šahovsko gostovanje po ZDA.

Pred odhodom na turnejo mi je Trifunović v pismu napisal med drugim tudi tole: »Povem Ti, da bo XVIII. državno člansko prvenstvo v Vrnjački Banji pravi cirkus! To bo turnir za ljudi z močnimi živci, drugi pa se bodo (v negotovem ritmu 13. kol) kmalu izgubili. Predvidevam, da bo to prvenstvo rekordno glede na bolj ali manj sočne kletvice in skoraj zanesljivo bo precej več novosti na tem področju kot pa na področju šahovske teorije.«

In izkušeni velemojster se ni zmotil, kajti na nedavno minulem prvenstvu v Vrnjački Banji je bilo

MALO ZADOVOLJNIH

• Med zadovoljnimi moramo predvsem omeniti najuspešnejšega jugoslovanskega šahista, velemojstra Svetozarja Gloriga. Zanesljivo je ponovno postal državni prvak in s tem dokazal svojo pre-

moč vsem tistim, ki so ga v »predhavanški aferi« ozmerjali z brezobzirnim »lovcom na devize«. Gloriga je zelo užalilo to kovarstvo nekaterih vodilnih članov Šahovske zveze Jugoslavije in naposled tudi Ivkova in Matanovića. Državno prvenstvo je bilo zato zanj boj proti vsem nasprotnikom — posrednim in neposrednim.

Nova šahovska mojstra Velimirovič in Nemet sta najprijet-

nejši presenečenja tega prvenstva, saj se bo Velimirovič celo boril za eno od preostalih treh mest, ki so še na voljo jugoslovanskim predstavnikom za cone turnirje svetovnega šahovskega prvenstva. Še do nedavnega pa je bil Velimirovič znan le kot sin temperamentne šahovske reprezentantke in kot »sekundant« najlepše jugoslovanske šahistke Ružice Jovanović ...

Med zadovoljne lahko še uvrstimo nepopustljivega Damjanovića in borbena Bukića, ne nazadnje pa tudi Matanovića, ki si je vkljub medli igri zagotovil skupno z Glorigem neposredno pravico igrati na konsem turnirju za svetovno prvenstvo.

Toda prav tako kot preostalih 26 udeležencev si je tudi ta šestorica najuspešnejših zadovoljno oddahnila, ko je bilo to »zmeđeno« prvenstvo naposled zaključeno. Kajti za tako pomembno prvenstvo je bil

TOVRSTEN TURNIR NEPRIMEREN!

Šahovska zveza Jugoslavije je skušala s skrajšanim »švicarskim načinom« združiti v letošnjem prvenstvu kakovost, množičnost in varčevanje denarja ter časa. Pri tem pa je pozabila, da je tovrsten tekmovalni način povsem neprimeren za pomembnejše turnirje, med drugim tudi za takšnega, ki odloča o reprezentiranju jugoslovanskega šaha na konskih turnirjih!

Ko pa se je izkazalo, da so sodniki nesposobni voditi turnir (pravilno razporejati barvo figur in v zvezi s tem tudi nasprotnike v posameznih kolih), je postala nesmiselnost takšnega »eksperimentiranja« še očitnejša. Dokaj preprosto se je zvideti v razpoloženje udeležencev prvenstva, ki so dopotovali v Vrnjačko Banjo z večjimi ali manjšimi upi na kakršenkoli uspeh, potem pa so se že po nekaj kolih znašli »v kremenju« italijanske inčice švicarskega načina, popestrene z neznanjem sodnikov turnirja. Eni so pač preklinjali, da so se kar figure tresle; drugi zabavljali na nekoliko kulturnejši način: tretji skali uteho v alkoholu kvartanju in plesu ... nekaj pa jih je bilo celo na robu živčnega zloma.

Sicer pa bodimo odkritosrčni. Ali bi se mi drugače vedli, če bi morali n. pr. igrati tri ali celo štirikrat zaporedoma s črnimi figurami ali pa doživeti katero izmed drugih »presenečenj« švicarskega načina.

SKRATKA: velemojster Trifunović je zadel v polno, ko je predvideval, da bo XVIII. državno šahovsko prvenstvo cirkus in znosno le za ljudi z močnimi živci!

JAZZ ne pozna pravil

Werner Burekhardt je eden najbolj znanih kritikov in teoretikov jazza. Njegova dela o teoriji moderne glasbe in jazzu, kakor tudi njegov zelo strogi kriterij pri ocenjevanju dožetkov jazzu so naredili iz njega osebnost s precejšnjo avtoriteto prav na področju te zvrsti glasbe. Objavil je tudi več člankov, v katerih ostro obsoja vsak poizkus komercializiranja jazzu in tolmači razliko med plesno-zabavno glasbo in med resnim igranjem jazz ansamblov. Burekhardt je zaslužen tudi kot iniciator mnogih evropskih, visoko kvalitetnih jazz ansamblov. Objavljamo povzetek enega izmed njegovih člankov, napisanega za tiste, ki želijo razumeti jazz.

Tisti, ki se odloči, da bo priznal jazz kot umetnost, mora takoj priznati tudi to, da je jazz zelo mlada umetnost. To bo rad storil, toda v trenutkih, ko bo o tem razmišljal, se bo moral tudi vprašati: Ali ni ta mladost jazzu tudi kriva za niz nesporazumov, ki se vrte okoli njega? Znano je — in to priznavajo najbolj goreči pristaši jazzu — da je v tej zvrsti glasbe vsaka dobra ocena nezanesljiva, ter da je pri ocenjevanju jazzu zelo težko uporabljati kakšno splošno estetsko merilo.

Toda to ni le zato ker bi jazz obstajal šele okoli 50 let. Nasprotno, zgodovina jazzu je polna in bogata, tako da lahko tu govorimo že o tradiciji, enako kot pri filmu. In tradicija, kot vemo, lahko pomaga pri objektivnem vrednotenju.

Vemo, da igra pri jazzu improvizacija zelo veliko vlogo. Pri jazzu ne poznamo »vodnika«, ki bi dejal, da je treba neko stvar tako ali pa drugače igrati. Tu ni problemov, ki jih postavljajo korepetitorji pred tolmače vlog Bajazza ali pa Tristana, temveč le spontanost in v večini primerov nova in z idejami bogata improvizacija. Vsak se mora nasloniti

na se: glasbenik, ko igra, publika, ko ga posluša, kritik, ko ga ocenjuje. Vendar se je po preteku let že izkristaliziralo nekaj gledišč, tako da v ocenjevanju ne more več igrati odločujočo vlogo osebni okus ali pa razpoloženje. Tako obstajajo posebna pravila za glasbenike, publiko in kritike. To so:

Kako mora glasbenik igrati jazz?

Najprej mora glasbenik obvladati svoj instrument, mora ga poznati in obenem mora biti v njem, v nekem smislu virtuoz. S svojim instrumentom mora znati nekaj povedati. »Pripovedovanje« v jazzu je sposobnost ostati v sredini med slabo intonacijo in hladno virtuosnostjo. Vsak znani jazz glasbenik ima svoj poseben način igranja. Svojim poslušalcem »pripoveduje« nekaj, kar pred njim še nihče ni »govorilo«. Pri tem pa je važno, da se pri igranju ne sme radikalno razhajati s tradicijo. Brezkompromisna avantgarda se mnogokrat spreminja v staromodnost, ali kakor pravi stari pregovor: »Čim bolj je poleti klobnik vpadljiv, tem hitreje bo iz mode«. In tak primer »poletnega klobnaka« je

tudi znani Stan Kenton!

Obstajajo glasbeniki, ki prevzamejo vsako stvar od drugih, pa vendar ostajajo zahvaljujoč individualnemu razvrščanju prevzetega materiala umetniki posebne vrednosti. To je na primer pevec in kitarist Josh White, ki že več let uporablja znane blues fraze, pa vendar pri tem ostaja tipičen po svoji »omešanici«, ki se sestoji iz »mondene« nočnega kluba in neke posebne divjine.

Kako naj poslušamo jazz?

Publika mora jazz razumeti. Da ga bo razumela, pa mora precej vedeti o glasbi. Seveda je mogoče jazz poslušati tudi »naivno«, brez predznanja, kakor je to možno pri poslušanju resne simfonije ali pa operne glasbe. Toda pravi užitek se pojavi šele takrat, če

vemo, s katerimi sredstvi je bil dosežen ta ali oni rezultat. In da to vemo, je treba glasbo precej poznati, torej mnogo vedeti o njej. In kadar glasbo tako poznamo, se nam čisto lahko zgodi, da se prebudimo iz »jazz sanj« v glasbo Bacha in Stravinskega.

Za občinstvo mora biti najvažnejše kvaliteta izvajanja dela, ne glede na stil. Danes ni več redkost, da se zaradi jazzu, ki ga prikazujejo kot »hot jazz«, človek vpleta v enako vroče in žolčne diskusije. Obstaja tudi krog »tenkih intelektualcev«, ki smatrajo, da je stil važnejši od vsega drugega. Toda tu naletijo na nesporazum in to zaradi svojega neznanja. Takšne ljudi najdemo tudi med obiskovalci opernih ali simfoničnih koncertov. Od jazz glasbe-

nika ne smemo pričakovati nekaj, česar nam on ne more dati. Drugače se nam lahko zgodi, kar se je pripetilo mlademu Američanu, ko je v Bejrutu poslušal (po sedemurni predstavi) Parsifala in končno dejal: »Žal mi je, toda ves čas predstave se nisem mogel niti enkrat nasmejati!«

Kako naj kritik ocenjuje jazz?

Kritik mora vedeti kar precej o jazzu, če že ne — vse. Znat mora ocenjevati, kaj je kvaliteto, kaj je virtuosnost brez korena in umetniške eksaltacije. Torej mora vedeti o glasbi prav toliko kot njegov kolega, ki bo pisal morda o Mozartu ali Händlu.

Jazz slednjič ni modna revija, niti ni ekshibicija v kakšnem baru ali nočnem klubu. To je resno igranje in zato mora kritik publiki razložiti, da naj te in podobne koncerte prav tako ceni, kakor ceni koncerte Karajana ali pa Rubinstein. Kritik mora imeti svoje stališče, ki ga mora tudi zagovarjati. Pri tem pa pri jazzu ni važno, ali je kritik za ali proti jazzu. Važno je le, da ne sme niti nobeni priljubljenosti dopustiti, da bi publiki prodajali kontrabande pod ceno ocarinjenih in dobre robe.

S tem bi končal. Vse drugo je stvar subjektivnega razpoloženja in naklonjenosti. Jazz je mogoče ocenjevati le subjektivno. In jazz je postal glasba in prav tako umetnost kot simfonija ali pa slikarstvo.

Priredila: Bojanka Maister

Nove knjige

V zadnjih štirinajstih dnevih so slovenske založbe poslale na knjižni trg več del iz svetovne književnosti, ki so izredno obogatile našo prevodno književnost. Na prvem mestu je gotovo že dolgo pričakovani roman Curzia Malaparteja »Koža« (Curzio Malaparte, Koža, DZS, Moderni roman, Ljubljana 1962, prevedel Ciril Zlobec), ki zavzema v sodobni italijanski književnosti edinstveno mesto. Delo niti ni roman v pravem pomenu, marveč strašna obsodba vojne, pisana s stališča človeka, ki pripada pregnanemu narodu. Preseneča nas visoka etika, ki je kljub opisovanju najgrozovitejših podob v delu pričujoča. Vsekakor bo ta knjiga našla tudi med slovenskimi bralci velik odziv.

Naslednje, prav tako pomembno delo, je knjiga Richarda Wrighta »Sanje nekega življenja« (Sodobni roman, CZ Ljubljana 1962, prevedla Mira Mihelič). Richard Wright, verjetno najboljši sodobni črnski pisatelj, odkriva v tem romanu odnose med belci in črnci, pravzaprav med višjimi sloji belih in črnih. Obema je enako pravičen. Odlike dela so v razsežni zgodbi, idejnem konceptu romana in v izpovedni moči, ki človeka močno prevzame.

Med novitetami Založbe Obzorja pa najdemo dve knjigi: Claude Roy »Nesreča ljubezni« in roman Petra Viertla »Beli lovec, črna srca«.

V prvem romanu, ki ga je prevedel Vital Klabus, obravnava Francoz Claude Roy ljubezensko tematiko, ki jo prikazuje na nov, moderen način. Delo je pisano nekoliko intelektualno, kar pa romanu ceno še dviga, ker ga obogati s tehničnimi erotičnimi problemi našega časa.

Drugi roman pa posega v ameriško filmsko življenje. Peter Viertel, ki je sam tudi pisec scenarijev, zelo dobro pozna filmske ljudi, zato jih je znal tako plastično opisati. V svoji knjigi nam prikazuje režiserja, ki se napoti v Afriko snemat film, vendar celotno delo pri filmu zanemari in se ves preda svoji strasti — lovu na veliko divjačino. Pri tem pokaže svoj značaj in odnos do ostalih ljudi, domačinov in svoje ekipe. Delo je pisano neposredno in živo, tako da bo prijetno čtivo vsem, ki si žele knjige za oddih. Delo je prevedel Branko Avsenak in opremil Janez Vidic.

kino Index

SEVER — SEVEROZAPAD. 132 minut, v katerih se nam Hitchcock spreha po živcih in se izživlja na presenetljive načine, kakršne že poznamo iz njegovih prejšnjih filmov, je tokrat dobro odigral James Mason. 8 točk

LINE. Skandinavski filme (saj imajo nekaj skupnega) pri nas manj poznamo. Zato se nam morda zdi, da so včasih nepopolni, vendar pa je to samo videz. Imajo nekaj posebnega, severnjaškega. Line pa je košček iz norveškega »dolce vita«. 7 točk

SASA Trije (ne)junaki v času osvobodilne borbe doživljajo čudne reči. Vedrina, smeh in pristni srbski »što-sevi« je tisto, kar film nudi. Drugače pa ne smemo od filma preveč pričakovati 7 točk

SMERI LIKOVNEGA IZRAZA

Da bi razumeli, kaj se je odigralo v likovni umetnosti poslednjih desetletij, moramo spoštovati razvoj vse naše civilizacije. Nagel razvoj znanosti v vseh smereh je privedel tudi do poskusov, da bi na umetniškem polju določili zakonitosti. Ker se je s pojavom fotografije še jasneje pokazalo, da ne more biti cilj umetnosti, da na dokumentarni način opisuje zunanji svet, so si umetniški teoretiki zastavili vprašanje o večnih elementih čisto umetniških vrednosti. Odgovorov je bilo več in so si čisto v protislovju.

Z ene strani so napravili analizo dekorativnih elementov: opazili so določeno zaporedje malih in velikih povr-

šin ali oblik, oglov in oblín, svetlega in temnega, torej tega, kar pri gledalcu izziva občutek harmonije in ritma, kot učinkujejo v glasbi melodija ali akordi.

Znanost se je nato tudi pozabavala s človeško podzavestjo, ko je odkrila funkcijo stihijalnih sil naše domišljije. Umetniki so na tem področju zavestno uporabili odkritja podzvesti, ali pa so se svobodno prepustili lastni podzavesti v veri, da je ta najbogatejša zakladnica umetniških odkritij!

V tretji mogoči vrsti sodobnih teženj koristijo umetniku izkustva najstarejših arhajskih civilizacij. Vzrok temu je

želja, da se človek osvobodi umetniških izkustev, ki so se nakopičila v tisočletjih, v upanju, da so bistvene umetniške vrednosti vsebovane z enako močjo že v najenostavnejših oblikah umetnosti, v začetkih poedinih kultur. Umetniki so smatrali, da bodo s poudarjanjem teh prastarih oblik mimo vsega kompletirali, kar je prišlo pozneje, našli osnovne elemente umetniškega nagona.

Zato stojimo danes pred pojavom izredno raznolikih dojemanj v sodobni umetnosti, z druge strani pa pred potrebo, da se gledalec le postopoma privadi poedinim novim oblikam likovnih stvaritev.

A. K.

PLES V DEZJU

M. SKAZA

I. Herga

S L O V O

bolje, ona me je zapustila, je spet začel razpredati misli. Moral se je vdati volji svojih možganov. Razpri je oči in z neko sladostno muko razmišljal naprej.

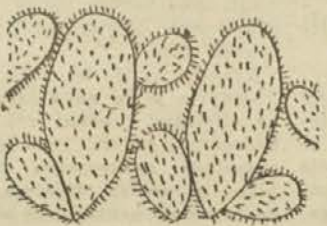
Ni se upirala njegovemu poljubu, a potem mu je popolnoma nepričakovano dejala: »Marjan, greva narazen! Saj nima smisla, da še hodiš skupaj. Sploh nima smisla...« Tega ni pričakoval. Bil je prepuščen, da ga ima rada, zato je bilo zdaj njegovo samoljubje hudo ranjeno.

»Prav, če ti tako želiš! Prav! Postal je trmast in zadržan in besedico »ti« je še posebej naglasil, ker je hotel s tem pokazati, da to ni njegova volja, marveč da bo sama kriva, če se bosta zares razšla.

Nato sta nekaj trenutkov molčala.

»Domov te še pospremim,« je čez čas Marjan prvi prekinil molk. Mahoma je začutil povsem nasproten občutek v sebi. V prsih se mu je pričelo nekaj trgati in se valiti niže. Z vso silovitostjo zagrizla bolečina v prsi. »Moj bog, kako rad jo imam!« je po tišem vzklíknil. Na glas pa je rekel: »Se še spominjaš, kolikokrat

Ni odgovoril. Bliskovito so mu plesale misli po glavi. »To zveni, ko da me ima še vedno rada?« si je skušal negotovo dopovedovati. Toda brž je zavrgel to misel. »Ne, ne, poznam jo, ona ni taka... Niti najmanj ne občahuje svojih besed. Morda me pomiluje?« mu je takoj zatem šinilo v

glavo. »Da, da, pomiluje me! Seveda, njene zadnje besede so zvenele kakor pomilovanje ali tolažba,« mu je postalo jasno.

Zavpil je: »Ne maram tega! Ne maram, da me tolažiš! Eva se je spričo njegovega vpitja zdrznila. »Česa ne maraš?«

»Ne moram, da me tolažiš! Tega ne prenesem! Nočem usmiljenja!«

»Smešno, saj te ne tolažim. Le tvoje besede sem ponovila. Mar nisi zadnjič tako dejal?«

»Oprosti, nisem hotel vpiti.« »Vem, kri ti je spet zavrela,« ga je zavrnila. In spet je uporabila njegove besede, ga je

razjezilo. Najraje bi bil znova zavpil.

»Vidiš, vedno se spreva...« je tiho rekla Eva.

Prekoračila sta most in se pričela vzpenjati po strmini. »Morda ima prav? Morda res ne sodiva skupaj? Nisva ustvarjena drug za drugega. Le zakaj bi se mučila? Saj je res najbolje, da končava...« Ob tem razmišljanju mu je val bolečine nekoliko uplahnil.

»Toda,« ga je zdajci spreletelo, »ali jo imam sploh rad?« Vsa prejšnja zavest o neizmenljivi ljubezni je nenadoma izginila, namesto nje pa se je naselila vanj neka doslej neznan praznina, ki se je je prestrašil. »Nisem sposoben ljubezni? Nemara je to vzrok?« Moč te misli ga je porazila. »Nisem sposoben ljubiti!« Hitro se je ustavil, prijel Eva za roke in ji pogledal v oči.

»Laž, vse je laž!« je glasno vzklíknil.

Ni ga razumela. Odkimala je. »Ni laž...«

»Ne, ne mislim tako! Jaz... jaz sam sebi lažem. Lagal sem. Mistil sem, da te imam rad, pravkar sem to mislil, vendar vidim, da ni res. Laž je. Rad te imam, Eva, rad! Srečen sem, da te imam rad!«

Eva ga je prepadeno pogledala.

»Moj bog, kakšen cepec sem!« se mu je nenadoma zadelo. »Srečen! pravim, ko bi najraje zakričal od bolečine.«

»In zakaj sem že rekel, da sem srečen, ker jo ljubim?« se je kasneje vprašal. Ni več vedel. Bilo mu je, kakor da se mu je utrgala nit. Hipoma je zaznal, da se je spet nekaj prelomilo v njem. Glava se mu je umirila in misli, ki so prej begale po njem s silovito hitrostjo, so kakor zaostale.

»Tako je bolje,« je pomislil, čeprav je vedno preziral in sovražil to pasivno stanje duha. Ustavila sta se. Skozi temo se mu je nejasno začrtala masivna oblika Evinega doma.

»Zadnjič stojim tu,« se mu je spet zagrizlo v možgane. Stal je brez besede, kot odrevenel. »Zbogom,« je rekla in odšla. To ga je presenetilo. Hotel jo je še zadržati, pa ni imel moči. Slísal je še samo, kako so zaloputnila vrata... Počasi se je zasukal in odšel.

Spet se je obrnil na divanu. Glava ga je bolela. »Koliko dni še bom moral na vse to misliti?« se je naposled vprašal. Slutil je, da bo trajalo mnogo, mnogo dalje kot štiri-najst dni.

V. Gajšek

NISEM VEČ MLAD

Ko je glas v mojem grlu zajokal, kot jokajo in ihtijo otroci — si nalila v moja otroška usta namesto mleka, namesto beline, rdečo, razgredo strast, napol črno kri jeseni.

Listje z drevja krvavi in dva mrtveca se poljubljata v parku. Dva mlada? Oh, jesen, prinesi mi z meglo njeno ime, samo njeno drobno ime, da si raztrgam, razrežem srce in ga podarim dvema zaljubljenecema, Listje gnije z drevja in mrtveca sta krvava od prve ljubezni in jaz sem ves nor od bolečin, v mraku.

V solzah in z jesensko krvjo sem ti pisal v sebi epitaf. Ti si se brezskrbno zasmejala. Potem sem umiral. Počasi... počasi... šepetajoč tvoje sladko ime. Ti si se z drugim igrala. Ni me več, in vendar nekdo joče in vliiva kri penečo in mlado na zemljo. Kje ihtiš? Umira vsako noč in šepeta. Joj, kje ihtiš ti? Danes si se rodila v moji pesmi, spet sem začutil biti tvoje srce v moških ranjenih, razvnetih prsih. Rekel sem si, da sva eno.

* Študijska knjižnica v Mariboru je v šestdesetih letih obogatela do druge največje knjižnice v Sloveniji

* Bogata zbirka najrazličnejših knjig odpira vrata študentom v visokošolsko knjižnico in čitalnico

Tam, kjer knjige šepetajo ...

Zaskrbljeno šarimo po kartotekah; v bojazni, da knjige, ki jo brezpogojno potrebuje, ne bo, izpisujemo po več številk, da bi tako vsaj nekaj dobili. Kako rado se namreč zgodi, da se nas sreča pred predalčki več z isto slgnaturo! Tedaj pač sklepamo roke (na tihem nam morda uha-jajo kakšne neprijetne besede) in besni odhajamo domov.

Knjiga, ti vir našega znanja, ti brezkončni spomin! Kar-koli je človek ustvaril, vse si zbrala, da bi mu zopet vračala, neobjavljenemu in radovednemu, pozabljivemu, pa tudi tiste-mu najpametnejšemu. Kajti mnogo je vsega, kar spanec pre-krije in vedro jutro izvetri, ali kar nočejo ali ne morejo nositi za vedno naše glave.

- Navadili smo se prepro-
- stih postopkov prebiranja in
- iskanja knjig. Med nami in
- knjigami tekajo knjižničar-
- ke, mi pa niti pojma nima-
- mo, kakšna je globina, ka-
- mor tekajo in od koder se
- vračajo. Toda kaj neki je
- tam?

Kaj je tam?

Knjižnico je v letu 1903 usta-novilo slovensko Zgodovinsko društvo. Ker v tistem času ni bilo podobne nemške knjižni-ce in čitalnice, je postala le-ta močno jedro, okoli katerega se je v tedanjem avstroogrskem Mariboru zbirala in krepila slo-venski življenj. V začetku je knjižnica zbirala slovenske knjige, po prvi vojni pa se je njena dejavnost razširila na pridobivanje vseh slovenskih tiskov. Tako je danes mariborska študijska knjižnica za Narodno univerzitetno knjiž-nico v Ljubljani druga naj-večja v Sloveniji.

»Zahvaljujoč skrbnemu zbi-ranju, predvsem pa sreči, da knjižnica med drugo svetovno vojno ni bila opustošena, hra-nimo danes okroglo 110 tisoč zvezkov, kar je prav lepo šte-vilo,« je povedal upravnik študijske knjižnice, profesor Jaro Dolar. »Vas študente bo najbrž zanimalo, če imate na razpolago znanstvene in strokovne knjige. Moram reči, da imate. Medtem ko so v začet-ku zbirali le humanistično li-teraturo, je dolgoletni ravnatelj knjižnice, profesor Janko Glazer, prevesil pozornost tu-di na znanstveni in strokovni material. Ko so se pred nekaj leti pojavile v Mariboru prve visokošolske ustanove, smo kar hitro reagirali. Danes lahko že

mnogim v veliki meri ustre-žemo.«

»Imate v mislih predvsem študente?«

»Predvsem študente, v čim-er me podpira dejstvo, da je bilo v oktobru od 1858 bralcev kar 1348 študentov ali tri četr-tine. Tako bi se lahko ime-novali Univerzitetna ali Viso-košolska knjižnica,« se je na-smehnil upravnik.

Ker sem prišel za kulise, da bi videl in doživel življenje med knjigami, me je upravnik vodil skozi ozke prehode. Na levi police, na desni police. Hrbti nekaterih knjig so že obrabljeni — morda so jih zgulila stoletja, toda prav te vzbujajo največ radovednosti, kakor bi z odmaknjenostjo v stoletje knjige pridobile na vrednosti. In res je tako: čim starejše so, tem bolj jih cenimo, z večjim spoštovanjem jih jemljemo v roke in jih otipa-vamo; iz njih se hočemo naučiti vsega, kar danes je in česar si ne moremo zamisliti, da ne bi bilo napisano.

Ustavil sem se ob nemških knjigah, potem čeških in fran-coskih... skoraj vseh evrop-skih jezikov.

»Na podlagi dogovora z ino-zemskimi založbami, bogatimo naše police tudi s tujimi knjiž-nimi izdajami.«

»In če ponovim kronično vprašanje: denar?«

Nasmehnil se je in že sem mislil: slabo. Toda:

»Zaenkrat smo še kar zado-voljni. Denar za knjige imamo. Sedaj se dogovarjamo z Združenjem visokošolskih za-vodov za dotacije, kar nam bo omogočilo še večjo skrb za študente.«

Toda ...

»Toda velike težave imamo s prostori. V sedanjem stanju smo izkoristili skoraj vse mož-nosti. Letos smo pridobili prav poceni nekaj novih skladišč. Šla sva skozi sobane, visoke in prostorne, ki pa zaradi ne-načrtne izgradnje (nekdanja stanovanja) ne morejo popol-noma služiti svojem namenu. Na novo dograjeni prostori so nizki, kolikor je pač dopustno za doseg roke. Nove pločevi-naste in praktične police (pa tudi drage) so zamenjale stare, razsvetljava učinkuje ko-ristno in lepo. V sredini soba-ne je odprtina, ki očitno še nima svoje prave naloge. Upravnik ni mogel prikriti velikega veselja:«

»To je novost. Za prenaša-nje knjig do izdajnih lin in v čitalnico se bomo posluževali dvigala, ki bo vgrajeno na tem mestu.«

Zares odlično: razbremenit-ev osebja, zboljšanje uslug (pospešitev) in pa občutek ne-navadne novosti! Organizacij-ski in delovni pogoji za vzgled!

Študijska knjižnica je okrajnega pomena in bo imela seznam vseh knjig

Novi občinski statuti tudi govore tu in tam o knjižnič-nih mrežah, vendar pa je očitno, da podjetja krepijo svoje knjižnice hitreje kot ob-činske, ker v ta namen vloga-jo večja sredstva. Seveda so to izključno strokovne knjiž-nice.

»Ali bo študijska knjižnica zaradi tega trpela?«

»Za nas to ni bistvenega po-mena, saj si v najnovejšem času mnogo prizadevamo, da bi uredili tako imenovani CEN-TRALNI KATALOG, v kate-rem bo seznam vseh knjig v okraju — tudi tistih v podjet-jih. Tako bomo lahko sveto-vali tudi knjige, ki jih pri nas ne bo, vedeli pa bomo za njih iz kataloga (ki bo pri nas). Podjetja bodo seveda morala iti na roko tudi nečlanom ko-lektiva.«

To bo začasno olajšanje za študijsko knjižnico, ki ima nezadostne prostore, obogati-tev knjižnic v podjetjih pa predstavlja za nas študente upanje, da bomo knjige lahko dobili tudi tam...

Večje čitalnice in sobe za znanstveno delo

Neločljiv del študijske knjiž-nice je čitalnica. V njej iščejo študentje toplo in mirno za-vetje ter pravo študijsko at-mosfero. Sklonjene glave, po-globljene misli, oči, ki ne vi-dijo ničesar razen črk in šte-vilk, enačb, načrtov... Od ju-tra do večera traja ta v mir stisnjena psihoza razglabljanj, iskanj mladega človeka, ki v tem času pozablja na vse dru-go. V enakomernih presledkih se oglašajo bitje namizne ure; njen veličastni zvon zadoni v prisotnih; nekateri se zazrejo v strop (toliko in toliko je še do izpita), drugi si snemajo naočnike (kako naporno je vse to za slabe oči), nekateri pa spet odhajajo na kadilske dolž-nosti.

Stiska je v tem prostoru. Koliko je razočaranih, ker so zamudili »zadnjo priložnost« in ostali brez sedeža, in se vra-čajo domov. Morali bi bili pri-ti pred osmo...

Pravijo pa, da bo bolje.

»Odprta je že nova časopis-na čitalnica z nekaj več kot tridesetimi sedeži. Tam je na razpolago vsakovrstno časo-pisje in revije. Upajmo, da bomo kmalu pridobili še nekaj prostorov; tako bi pomnožili število sedežev na 150. Razen tega bomo priredili nekaj po-sebnih sob za tiste, ki se bodo posvetili znanstvenemu delu ali bodo opravljali kakšna druga natančna dela; sem bo-

do zahajati profesorji in štu-dentje.«

To bo usluga vsemu visoko-šolskemu življenju v Maribo-ru. Tistih 110 tisoč knjig in osebje, ki se je povežalo v »menjalni odnos« med knjiga-mi in nami, skrbijo, da bi res našli podlago za delo, ki mu pravimo ustvarjanje novega in boljšega življenja.

Pst! Ne moti! Škoduješ sebi in drugim

V avli čitalnice je glasno. Študentje stoje v gruclah in se glasno pogovarjajo. Morda ce-lo preglasno.

»Zamerijo nam, ker smo iz avle odstranili stole,« je pri-zadeto povedal upravnik. »To-da kako naj bi storili druga-če? Na enem stolu so viseli po trije, po štirje...«

Prijateljske delitve sedežev tu res ne more biti, če noče-mo, da bi se znašli vsj na tleh.

Po hodnikih je donel smeh. V čitalnici se je okorajžilo dekle in prišlo mirit razposa-jenost s prstom na ustih. Ah, kolegica, kdo bi jo jemal resno!

»Študentje si boste morali sami urediti te zadeve. Ne morem in nočem biti vaš poli-caj. Naposled škodujete sami sebi.«

Upravnik ima prav: Zaka-j ne bi mogli nositi gesel MIRU in TIŠINE sami v sebi? Zdaj motim jaz tebe, potem boš ti mene, oba pa nekoga tretjega, ki se bo potem maščeval. Spo-štuj torej samega sebe, če nisi spoznal, da si tudi v drugih ti!

KAJTI STARA URA Z ZVONKIM BITJEM MERI TOČNO ČAS.

Tako minevajo ure in dnevi v kovačnicah naših bodo-čih »profilov«. Odhajamo z utrujenimi očmi, pod pazduho stiskamo knjižice in izpiske... Na uličnih ogalah se ustavljamo, da bi se nadihal večerne svečine in pozdravili prijatelje. Tam nekje na drugem koncu smo dogovorjeni za sestanek z dekletom (za rekreacijo), ki že nestrpno pričakuje...

In jutri bo spet tako. In pojutrišnjem.

M. PRAŠNICKI

Ptujski četrtošolci

Ko sem vstopil v razred ptujskih četrtošolcev, sem se najprej pridružil skupini fantov, ki so se zbrali okoli peči. Vsi so bili razgreti, toda ne toliko od toplote, ki je sevala od peči, kot pa zaradi burnega razpravljanja.

Kaj jih je le moglo toliko razburiti?

»Mali prvošolci grozijo, da nas bodo premagali na šolskem prvenstvu!«

Takoj sem razumel. Razred samih športnikov, nekronani športni voditelji, so dobili v prvošolcih nevarne tekmece.

V pogovor so se mešala tudi dekleta in kmalu se je tema spremenila.

»Zakaj tretješolci ne organizirajo več plesov? Saj bi se poživljali nanje, če bi mladinski plesi, ki jih organizira Svoboda, ne bili tako dragi. Kdo bo le odinil deset kovačev za dve uri plesa ob poslušanju hreščečih gramofonskih plošč?«

Kaj lahko sem si ustvaril prvo sliko razreda: temperamenten, poln življenja — nekateri mu očitajo, da celo preveč.

Pozanimal sem se, kako si predstavljajo zaključni izpit. Večinoma so optimisti. Teme so si že vsi izbrali in jih je profesorski zbor na svoji konferenci že odobril. Največ dijakov bo delalo zaključni izpit iz biologije (II). Razen telovadbe so si izbrali teme iz vseh predmetov, neko dekle celo iz predvojaške vzgoje. Nekateri so si izbrali zelo zanimive naslove: Čebela in čebelarstvo, Mleko — pomembna prehrabna in industrijska surovina, Matematika v službi statistike, Ptujska občina itd.

Šolski zvonec je prekinil naš pogovor. Dijaki so odhiteli na svoja mesta, da bi se pripravili na naslednjo šolsko uro. Zaželel sem jim obilo uspeha v njihovem šolskem kot tudi izvenšolskem delu.

Rudi Ročak

Praktični pouk na Srednji kmetijski šoli

Absolventi kmetijske srednje šole ne odhajajo z zavoda le kot teoretiki, temveč tudi kot dobri praktiki. Praktičnemu pouku posvečajo namreč v zadnjih letih posebno pozornost. Urejen je tako, da vsi proizvodni in organizacijski dela vodijo dijaki sami. Tako se spoznajo s težavami proizvodnje. Vidijo napake, ki jih delajo in sami poizkušajo najti pravilno pot. V zimskih mesecih se dijaki usposablajo v laboratorijih in mehanični delavnici.

Teoretični pouk je urejen tako, da se sklada s praktičnim delom.

LMS na šoli je zelo aktivna. Dijaki radi sodelujejo v naših društvih: ljudski tehniki, v MKUD in telovadnem društvu Partizan »Kmetije«.

Društvo ljudske tehnike vključuje foto, kino in strojno traktorsko sekcijo. Svojim članom tudi omogoča, da opravijo traktorske in šoferske izpite. V društvo je včlanjenih okrog 150 članov.

Naloga MKUD je, da s svojim delom širi kulturno obzorje mladine. V njenem sestavu delujeta recitatorski in igralški krožek ter pevski zbor. Sami pripravljajo vse kulturne prireditve in sodelujejo na vseh šolskih proslavah.

V TVD Partizan »Kmetije« lahko dijaki trenirajo košarko, rokomet, nogomet, orodno telovadbo in namizni tenis.

Zivljenje na šoli bi lahko bilo še bolj pestro, toda zaradi praktičnega pouka se dijaki v izvenšolskem času težko sestajajo.

M. A.

DOPIŠNIKI * DOPIŠNIKI * DOPIŠNIKI * DOPIŠ

Mladinske ure na I. gimnaziji

Komite LMS je na šoli s pomočjo profesorjev sestavil okvirni program za vsak letnik posebej. V glavnem so upoštevali teme, ki jih imajo predavatelji že pripravljene. To so predavanja iz ciklusa »Šola za življenje« in predavanja o gospodarstvu in politiki. Do sedaj so že vsi razredi imeli po nekaj mladinskih ur. Za vsak letnik pa so imeli še skupna predavanja o predosnutku nove ustave. Predaval je predsednik občinskega odbora SZDL Maribor-Center Mirko Čepič. Ostala predavanja pa so pripravili dijaki sami. Nekatera so bila posvečena dnevu OZN, v drugih pa so dijaki govorili o svojih osebnih konjčkih: o glasbi, planinstvu, politiki itd. V večini razredov so imeli v okviru mladinskih ur tudi redne politične poglobitve.

Do konca polletja bomo pri mladinskih urah razpravljali o ustavi. Predhodno bodo dijaki poslušali še predavanje o ustavi med šolskim časom. Prvo tako predavanje (po

zvočniku, za vse razrede), je imel prof. Benkovič in sicer o razvoju države, naslednje pa prof. Koropec o razvoju jugoslovanske ustave. Spočetka v nekaterih razredih disciplina ni bila najboljša ... Vendar so dijaki kmalu spoznali, da so te ure zelo zanimive, če vsi sodelujejo, in tako je disciplina zdaj že povsem zadovoljiva (tudi kadar ni profesorja). Do sedaj sta se pri organiziranju mladinskih ur najbolj odlikovala 4. e in 2. a. Tu so dijaki vedno, ko kakšnega profesorja ni bilo, namesto suplekture imeli mladinsko uro. Seveda so že prej imeli pripravljen program.

S. P.

Dramska sekcija na ptujski gimnaziji je že več let zelo aktivna. Lani so uprizorili tri gledališke igre. Tudi letos nadaljujejo tretješolci s tradicijo. Do 29. novembra bodo pripravili Borovo igro »Raztrganci« in z njo gostovali tudi na podeželskih odrih.

KAJ BOMO ŠTUDIRALI

VEKŠ

Oddelek za zunanjo trgovino

Evolucija zunanje trgovine naše države, ki se kaže v vse večji vključenosti našega gospodarstva v mednarodno delitev dela, zahteva tudi hitrejšo rešitev kvantitativnega in kvalitativnega problema po ustreznih kadrskih v tej gospodarski panogi. Zaradi specifičnosti zunanjetrgovinskega poslovanja, ki zahteva posebno strokovno izobrazbo in potrebne delovne izkušnje, je v naši državi predpisana izobrazba zunanjetrgovinskih uslužbencev s posebnim pravilnikom, ki določa strokovno izobrazbo vodilnih in drugih strokovnih uslužbencev gospodarskih organizacij, ki opravljajo zunanjetrgovinske posle. Po tem pravilniku smejo opravljati komercialne posle le tisti uslužbenci, ki so dokončali ekonomsko fakulteto, pravno fakulteto, višjo šolo za zunanjo trgovino ali višjo komercialno šolo zunanjetrgovinske smeri in ki so tri leta opravljali zunanjetrgovinske posle ali upravne posle na področju zunanje trgovine pri državnih organih in organizacijah. Z izpolnitvijo tako predpisanih pogojev si pridobijo uslužbenec gospodarske organizacije pravico samostojno opravljati zunanjetrgovinske posle. Po zakonu o prometu blaga in storitev s tujino pa so kot zunanjetrgovinski posli opredeljena naslednja gospodarska opravila: izvoz in uvoz blaga, mednarodna trgovsko posredovanje, mednarodna špedicija, mednarodni transport blaga in potnikov (železniški, cestni, rečni, morsk, zračni), mednarodni prometno-agencijski posli, turistični posli s tujino, pogodbeni kontrola kakovosti in količine blaga v mednarodnem prometu, izvajanje investicijskih del v tujini, zastopanje tujih firm in posli, ki jih opravljajo podjetja za pospeševanje zunanjetrgovinske izmenjave.

VEKŠ Maribor ima od svoje ustanovitve poseben oddelek za zunanjo trgovino, s posebnim učnim načrtom in programom. Diplomanti tega oddelka, potem ko izpolnijo tudi pogoje glede delovnega staža, si pridobijo torej pravico opravljanja zunanjetrgovinskih poslov po citiranem zakonu oz. pravilniku. Potrebno strokovno izobrazbo si pridobijo diplomanti tega oddelka s študijem splošnih gospodarskih ter strokovnih predmetov in prav posebno s študijem specializiranih zunanjetrgovinskih predmetov. Tako študirajo in polagajo slušatelji tega oddelka naslednje splošne gospodarske in strokovne predmete: politična ekonomija, splošno gospodarsko pravo, gospodarska matematika, splošna in regionalna na gospodarska geografija, ekonomika podjetij, kreditno-posredništvo, blagovno znanstvo in tehnologijo, proučevanje tržnišča z ekonomsko propagando, gospodarska statistika, ekonomski FLR in ekonomski politiki in gospodarske finance. Omenjeni predmeti dajejo slušatelju tega oddelka potrebno splošno gospodarsko in strokovno izobrazbo, na temelju katere se lahko izobražujejo v zunanjetrgovinski specializaciji.

Zunanjetrgovinski posebni predmeti, ki jih slušatelji večinoma poslušajo v drugem letniku, so naslednji: mednarodno pravo, pogodbe blagovne prometa, mednarodni transport s transportnim zavarovanjem, tehnika zunanje trgovine in mednarodni plačilni promet. Med zunanjetrgovinsko strokovno izobrazbo študujemo tudi poznavanje enega svetovnega jezika. Slušatelji se izobražujejo na tem področju pri zavodu za tuje jezike, ki ga je ustanovila Vekš Maribor in ki razpolaga z vsemi napravami za moderno in intenzivno poučevanje tujih jezikov.

Vsem absolventom srednjih šol, ki jih zanima komercialna služba na zunanjetrgovinskem področju in ki imajo veselje do študija tujih jezikov, nudi oddelek za zunanjo trgovino Vekš Maribor ustrezno izobrazbo in s tem pogoje za uspešno uveljavljanje mladega strokovnjaka v naši gospodarski praksi.

DANILO VEJŽAK, predstojnik oddelka za zunanjo trgovino Vekš Maribor.

DOPIŠNIKI * DOPIŠNIKI * DOPIŠNIKI * DOPIŠ

Moderno košarkarsko igrišče v M. Soboti

Soboški gimnazijski atletski stadion je med najlepšimi šolskimi športnimi objekti v republiki, saj ga je več generacij mladincev gradilo skoraj devet let.

Letošnje šolsko leto je prišel na soboško gimnazijo profesor telesne vzgoje Božidar Marinič, ki je prejšnja leta treniral košarko članice mariborskega Branika. Na njegovo pobudo so začeli dijaki gimnazije takoj v začetku šolskega leta z gradnjo betonskega košarkarskega igrišča. Sedaj je že več kot tričetrt igrišča betoniranega. Če bo lepo vreme, bodo igrišče odprli letos 29. novembra. Spomladi nameravajo gimnazijci zgraditi na zahodni strani igrišča še betonsko tribuno. Če bodo imeli dovolj denarja, bodo pričeli z gradnjo rokometnega igrišča (asfalt).

Ko bo igrišče dokončano, bo prav gotovo vredno 6 milijonov dinarjev. S prostovoljnim delom dijakov pa bo igrišče veljalo samo 800.000 dinarjev. Najprej so dijaki odpeljali 20 kubikov zemlje, nakopali okoli 90 kubikov grobega gramozja in 60 kubikov drobnega. Za podlago betonske plošče so dijaki navozili precej grobega gramozja, tako da v deževnih dneh voda ne bo mogla pronicati proti plošči, ki bi nato lahko v zimskem času zaradi zmrzovanja začela pokati.

V Pomurju je košarka zelo razširjena, vendar je še zelo nekvadratna. Z novim košarkarskim igriščem in s pravilnim intenzivnim treningom, kakršnega košarka zahteva, se bo tudi kvaliteta igranja dvignila. Nedvomno pomeni novo igrišče veliko pridobitev za razvoj tega športa v Pomurju.

Peter Potočnik

Tudi marksistični krožek na gimnaziji

Marksistični krožki so ena od oblik in stopenj politično-ideološkega dela. V letih po vojni so se pri nekaterih osnovnih organizacijah LMS marksistični krožki že kar dobro udomačili. V soboškem okraju deluje marksistični krožek le na gimnaziji. Namen teh krožkov ni samo v posredovanju mladim ljudem osnovnih dogajanj marksizma na raznih področjih družbenega življenja, temveč da tam pričnejo globlje razmišljati o družbenih pojavih. Da si s tem razvijajo sposobnost za marksistično oceno družbenih po-

javov, in da na osnovi tega tudi sami sklepajo in si določajo naloge za zavestno politično delo. Vsak krožek si v skladu z interesi in znanjem svojih članov izdela študijski načrt in določi obliko študija.

Krožek na gimnaziji v Mur-ski Soboti je izrazilo diskusijski. Eden se pripravi za 10-minutni govor, ostali pa ga potem dopolnijo. In še teme. Imeli so že diskusijo o verskih skupnostih v naši državi, položaju na Kubi ter Kitajska in Albanija po XXII. kongresu komunistične partije SZ in njeni odnosi z Jugoslavijo itd.

... povedal kako je kaj z družbenim upravljanjem v našem gledališču. Do sedaj, v tej sezoni seveda, se najvišji organ družbenega upravljanja v gledališču sploh ni sestel.

... potrdil vsem tistim Mariborčanom, ki študirajo v Ljubljani in pravijo, da smo prikrajšani, ker študiramo v Mariboru. Saj res! Kako čudno bi izgledalo, če bi se vozili mi v Ljubljano na »eseli eke« pred Namo, ali ne?

... ošvrknil vse tiste, ki pravijo, da lahko nogomet ukinejo. Saj je statistično dokazano, da cirkusi kot »Medrano«, »Adria« in drugi zaradi tega, ker jih nobeden ne podpira, propadajo.

KO BIL BI ŠVRK

... zanikal mnenje, da nogometaši svoj denar z lahkoto prislužijo. Ker so ukinili vse »črne fondes«, bodo morali nogometaši sedaj za svoj denar najemati učitelje boksa in drugih pretepaških veščin.

... povedal, da imamo v Mariboru novo zanimivost. Frizerki v Slovenski ulici damo na uro več kot avtomehaniku. Da, da, 1200 dinarjev na uro. Ali za pranje in barvanje ženskih las: 2400 dinarjev!

... bi se splazil v novo restavracijo Center in pošteno oplazil tamkajšnje uslužbenke, ki kljub najsodobnejši opremini servirajo včasih hladno in neskuhano hrano...

... bi ošvrknil vse tiste hišne svete, ki v snežnih dneh v nedogled odlašajo s čiščenjem svojih pločnikov...

Dve iz „Studentskega zbora“

Brez besed

— Koliko je izgubil?
— Dva semestra!

— Diplomiran višji komercialist. Recite, da pri nas nimamo v administraciji nobenega prostega mesta več!

— Zbudi se, očka! Nedelja je, danes ni treba v šolo nobenemu izmed nas!

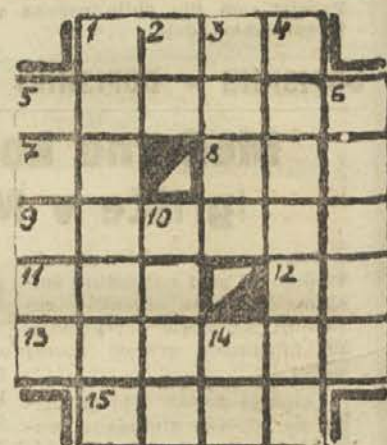
— Tisti učitelj od študentske zadruge je rekel, v štirinajstih dneh bo toliko napredoval, da bomo lahko vzeli vato iz ušes.

1. Ali poznate ptico, ki se imenuje flamingo? Kako izgleda?
2. Kdo je fizik, ki je odkril žarke, ki so izrednega pomena predvsem za medicinsko diagnostiko?

MINIATURNI QUIZ...

3. Kaj je trigonometrija?
4. Kateri španski konkvistador je v 16. stoletju osvojil Mehiko?
5. Po trojanskem svečeniku, ki so ga skupaj z njegovima sinovoma ubile kače, se imenuje neka slavna heleniistična plastika. Katera?
6. Kdaj in kje so se vršile prve moderne olimpijske igre?

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. popularna Verdijeva opera, 5. plot, ograja, 7. kemijski znak za stroncij, 8. moško ime, 9. sibirski rek, 11. ime plesalke Pavlove, 12. španski splošnik, 13. skupna označba za narode, katerih jeziki so nastali iz latinščine, 15. važno živilo.

NAVPIČNO: 1. strokovnjak za poljedelstvo, 2. kemijski znak za iridij, 3. španski surrealistični slikar v Parizu in USA (Salvador), 4. dodatek, 5. ime pisatelja Hudale, 6. letopis, 10. budistovski višji duhovnik, 14. visoka igralna karta.

FAKIR

Humoreska

V majhni weekend hišici blizu hotela Jelke na Pohorju se je pripravljala slovit, diplomirani indijski fakir ABDUL EL ABDANH (stric se slovitejšega svetovnega rekorderja MERIDRAHA BURNAHA) na maratonski stradež. »Potolči misli svetovni rekord, ljudje moj. To je več kot leteti krožniki, cigare ali sputniki. In ko dovolj shušša: film, slava, vesoljna slava!« so šepetali izvedenci, veščaki. »Ah, sla-ava!« je pritegnila neka da-ama.

Hišica je bila obdana z dvojno žico in zastražena. MINIRANO! je trobil napis ob žici. Skozi okno je bistro oko lahko opazilo nerazločno, suhljato,

shuššano postavico, ki je stopicala iz kota v kot in povešala kozjo bradico. Od časa do časa je sramežljivo stopila v kot in si oblekla paradno pižamo. Najbistroglednejši so dognali, da ima tri pižame v delovni garderobi. To spada k fakirski filozofiji. Crede turistov se dneve niso selile. Kuhali so si ob hišici v kotličkih in mečkali daljnogled, brisali leče in roke v hlače buleč vanj. Popularnost in zanesljivost je razodevala sleherna njegova kretnja.

Po tridesetih dneh (po nepotrjenih vesteh) smo osupli zagledali ob oknu sumljivo senco. Zažvenketalo je steklo in razleglo se je nepo-no-vljivo pol-človeško tuljenje, hlastanje: »Krompirja, solate, mesa, juh!!! Ljudje dobrostrčni, umiram polmrtev!«

Nekaj krepkih možakov v belih plaščih si je pokimalo, pristopili so in ga — ubogega Adama posadili v prostrani

umobolniški poltovorni avto. Izčrpavajuči protesti in naporci so psihiatre po trinajstih dneh le omehčali, da so nam ga izročili v varstvo.

Vsa družina je uzaloščenega rekorderja pitala mesec dni. Nato se je začelo. Mesece so deževala čestitke k pogumnemu in nedoumnemu poskusu, kar je znatno pripomoglo k dvigu vere v moč idealov.

Nekaj (pristnih) črnolask je strastno tipajoč spraševalo, če je »avtor žalosti« še samski. Pisma je tajništvo (žena) polipsko prestreglo.

In sla-ava. Hja, zelenočni smo od presenečenj. A popularnost?

Pozdravljajo ga vsi od krotilca prometa do mestnega mesarja. Dal je že kakšen ducat izjav za časopise. Njegovo ime postaja stabilno. Nastop na televiziji je brez utemeljitve odklonil. Kupil si je novo obleko in postal za občutno spoznanje samozavestnejši in hm-, kar je oprijemljivo, bistveno: Direktor ga je hahljaje potrepljal po levem ramenu: »No, no, nič sramežljivosti, dobro, izvrstno, izborno, tovariš ADAM. Naš človek, moj uslužbenec. Odslej boste — hm, mhm — imeli bolj-šo plačo.«

Castiti meščan Adam dostojanstveno poslušal radio, bere časopise, gleda svoje malčke in — mhm — greši na svetu. J. CIMERMAN

BASEN

Ko je predsednik otvoril sestanek in prebral poročilo, je dolgoletni aktivist prosil za besedo in začel:

»Dragi tovariši in tovarišice, kolegi in kolegice, prijatelji in prijateljice! Dragi znanci in znanke! Ko je bil sklican današnji sestanek za današnji dan v tej sobi, je bilo pro, kar sem pomislil, o tem sem razmišljal — o naših sestankih, pa ne samo o naših sestankih, ne samo o današnjem sestanku, ki je bil sklican za danes, da so skoraj vsi sestanki predolgi. Trajajo predolgo časa, dragi tovariši in tovarišice. Naših diskusij ne konkretiziramo v dovoljni meri, dragi kolegi in kolegice, prijatelji in prijateljice. Toda ko sem pomislil, ne samo pomislil, razmišljal...«

In je govoril več kot eno uro.

Morala: ČAS JE ZLATO, TODA NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI.